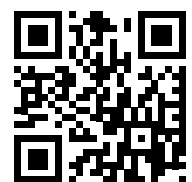

Vydal Památník Lidice v roce 2023
ISBN 978-80-908791-4-0
1. vydání

Titulní strana je složena z fotografií vybraných děl, která
zaslaly děti do Mezinárodní dětské výtvarné výstavy Lidice.
www.mdvv-lidice.cz

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Vážení čtenáři,

s velkou radostí vám předkládáme tento sborník literárních prací účastníků 18. ročníku mezinárodní vědomostní soutěže Lidice pro 21. století.

Vybraní autoři se zamýšlí nad tématem jedné z nejvýznamnějších a nejtragičtějších událostí naší historie – vyhlazení obce Lidice. Tato událost, která se stala symbolem nelidskosti a bezpráví, již osmdesát jedna let zasahuje srdce lidí po celém světě a my se usilovně snažíme dostávat ji do povědomí dalších a dalších generací.

Sborník obsahuje také díla mladých talentovaných autorů, kteří se rozhodli vyjádřit své myšlenky, pocity a reflexe na bohužel stále aktuální téma „Co válka lidem vzala, co válka lidem dala?“. V neposlední řadě se pisatelé zabývali příběhy dějin jejich kraje.

Jsou zde básně, povídky, eseje a další literární formy, které vypovídají o významu lidského soucitu, spravedlnosti a naděje. Válka přináší ztráty, strádání a utrpení, a to nejen fyzické, ale i emocionální. Nicméně, děti mají schopnost vnímat svět kolem sebe se zvláštní čistotou a citlivostí. Jejich pohled na válku může být jedinečný a obohacující pro nás všechny.

Věříme, že tato sbírka textů přinese nejen poučení, ale také inspiraci a povzbuzení k uvažování o důležitých hodnotách, které bychom měli ctít a hájit.

Doufáme, že při čtení těchto stránek si uvědomíme význam uchování paměti o minulosti, abychom se vyvarovali opakování chyb a abychom mohli budovat lepší a spravedlivější budoucnost. Lidice, stejně jako ostatní válečné události, nesmí být zapomenuty, a my věříme, že právě díky slovům těchto mladých autorů zůstane jejich památka živá.

Chceme poděkovat všem dětem, které se zapojily do tohoto projektu, a jejich pedagogům, kteří je vedli a podporovali. Rovněž bychom rádi vyjádřili vděčnost všem, kteří přispěli k vydání tohoto sborníku, ať už finančně nebo svou prací a odborným přístupem.

Děkujeme vám za zájem o tento sborník. Přejeme vám inspirativní čtení a hluboké pohnutí.

S úctou,

Kamila Varadová
ředitelka mezinárodní vědomostní soutěže Lidice pro 21. století

1. KATEGORIE

10 - 14 let

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Bára Bělohlávková

Základní škola, Praha 10, Nad přehradou 469

Jaký příběh skrývají dějiny mého kraje?

Jaroslava Skleničková

Jmenuji se Jaroslava a narodila jsem se 27. 3. 1926. Pocházím ze čtyřčlenné rodiny, společně s o tři roky starší sestrou Miroslavou. Když jsem byla malá, měla jsem potíže s chůzí, ale po nasazení aparátu se mi zlepšila. Často jsme se stěhovali kvůli práci tatínka, takže jsem často měnila školy. Po ukončení obecné školy jsem jela do Hradce Králové na rok pomáhat svojí tetě a přitom jsem chodila do dívčí městské školy. V roce 1941 o letních prázdninách jsme se nastěhovali zpátky do Lidic. Po prázdninách jsem šla na obchodní školu v Praze, kde jsem bydlela na internátu. Na konci dubna 1942 jsme se všechny musely vystěhovat, protože místo nás šli na internát starší lidé z Krče, kde si Němci zřídili vojenský lazaret. Já se rozhodla, že pojedu do Lidic, odkud budu dojíždět. Každé ráno jsem vstávala v pět a pak šla tři kilometry pěšky na autobus. Ale ráno 4. června 1942 bylo jiné. Na konci vesnice byl německý voják, který mě nechtěl pustit. Nakonec jsem ho přemluvila. Celý den jsem se bála, co se děje doma. Po návratu jsem se dozvěděla, že Němci provedli prohlídky domů a zatklí 15 osob. Potom se nic nedělo a já chodila do školy, až v úterý 9. června 1942 v devět hodin večer Němci obklíčili celou vesnici. Já jsem spala, netušící, co se bude dít dál. V půl čtvrté ráno mě vzbudila maminka, že se mám obléct, protože pojedeme na dvoudenní výslech. Když jsem přišla do kuchyně, uprostřed stáli tři vojáci, z toho jeden mluvil česky. Řekl rodičům, aby si vzali cenné věci a opustili dům. Když jsme vyšli ven, tatínek mě objal, dal mi pusu. Vypadalo to, jako kdyby se se mnou loučil, což jsem nechápala, protože jsem si myslela, že se za dva dny uvidíme.

Hned nás rozdělili. Tatínka odvedli ke skupině mužů a mě, sestru a maminku do školy. Byl tam kufr, do kterého jsme musely dát naše věci, a kolem páté hodiny byla ke škole přistavena vojenská auta, která nás odvezla do tělocvičny v Kladně. Byly jsme tam tři dny. Poslední den si nás volali do třídy a kontrolovali, zda jsme všichni. Poté nám řekli, že ženy pojedou vlakem a děti autobusem. Nastalo nejsmutnější loučení. Děti se nechtěly pustit svých matek. Ale nakonec je rozdělili. Já jsem měla původně jet autobusem, ale vzhledem k mému věku mě nakonec přeřadili k ženám. Vystoupily jsme někde uprostřed lesa a v řadách jsme vstoupily do tábora. Pak jsme byly postupně nahnány do baráku, kde jsme si musely odložit naše oblečení. Jedna ze zaměstnaných žen byla Češka, a tak se jí maminka zeptala kde to jsme. Zjistily jsme, že jsme v koncentračním táboře. Toto nás velmi zaskočilo. Přidělili nám oblečení a také naše číslo. Moje bylo 11788. Jako nový domov nám byl určen český blok 8. V prvních dnech jsme propadaly zoufalství a bezradnosti, když jsme se seznamovaly se životem v lágru. Nevíte, kde to jste, kolik je hodin nebo co se děje doma. Po 14 dnech karantény nám začali přidělovat práce. Já jsem začala u sešívání kožešin, ale noční směny a pak dvouhodinové stání na apelu mi nevyhovovalo, proto jsem onemocněla. Potom jsem rozvážela jídlo a nakonec šla pro firmu Grahl. V roce 1945 začaly transporty a my už se těšily, že pojedeme domů, ale místo toho přišel rozkaz, abychom tábor opustily do 24 hodin, protože bude vyhozen do povětří. 28. dubna jsme opustily tábor směrem na západ. Šly jsme celý den a ušly asi 40 km. Došly jsme až do tábora českých vězňů. Další den jsme přespaly v jedné vile, kterou nám uvolnili Rusové, a pak jsme jely do sovětského repatriačního tábora, ze kterého nás odvezly autobusy domů.

Nejtěžší bylo zjištění smrti tatínka. Dodnes se s tím vypořádávám, ale osud je bohužel krutý.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

EMA DÁVIDOVÁ

Základná škola Hrnčiarska 2119/1, Zvolen

Jaký príbeh skrývajú dejiny mého kraja?

Jedno miesto – more utrpenia a milióny obetí. A predsa sa našli aj ľudia, ktorí toto utrpenie prežili. Jednou z nich bola aj Marta Szilárdová. Táto úžasná a silná žena zomrela vo veku 98 rokov v roku 2021, ale predtým stihla vyrozprávať svoj príbeh.

V lete roku 1944 vtedy dvadsaťjedenročnú Martu spolu s jej rodičmi a sestrou transportovali do Auschwitzu, jej manžela deportovali do pracovného tábora. Ozbrojení gardisti ich odšikovali na vlakovú stanicu, kde museli čakať vo vagónoch až do večera, kým sa vlak pohol. Po troch týždňoch cestovania v neľudských podmienkach, natlačení ako dobytok vo vagónoch, vlak konečne zastavil a všetci dostali príkaz vystúpiť. Vojaci triedili ľudí na dve skupiny: vpravo – mladí, zdraví a silní, vľavo – starí, chorí a slabí. Táto skupina, ako sa Marta neskôr dozvedela, bola odsúdená na rýchlu smrť v plynových komorách. Sem sa dostali aj Martini rodičia a tu ich Marta videla naposledy. Oholili im vlasy, odchlípili ich a osprchovali. Ich vlastné šaty im zobrali a kým im nerozdali pásikavé väzenské mundúry, museli vydržať nahí stáť pred vojakmi. Každý deň skoro ráno dostali rozkaz vystúpiť pred barak a bol takzvaný „zellapel“, prišla ozbrojená stráž aj s veliteľom a zase ich trudili. Kto sa im nepáčil, musel vystúpiť z rady a bol odsúdený na smrť, a kto sa im ešte pozdával a bol práce schopný, dostal šancu žiť. Vtedy si Marta slúbila a pevne sa rozhodla, že ona prežije. Takto to šlo každý deň: ranný nástup – odchod na robotu – ťažká namáhavá celodenná drina – návrat na barak – a ráno znova. Neustály kolotoč, až postupne stratili pojem o čase a vnímali iba deň a noc. Ich život sa dal prirovnať k pecku. Po nejakom čase dostali rozkaz nastúpiť znova do vagónov. Keď prišli na miesto, tak videli tabuľu s nápisom Hesisch Lichtenau a vedeli, že sú v Nemecku. Spolu so sestrou ich zobrali do obrovskej továrne, kde sa vyrábali míny a granáty. Na jedenie dostávali tretinu vojenského chleba s čajom a polievku, čo bola ako zavarená pokosená tráva. To bola celodenná strava. Ale napriek tomu vydržali. Potom prišiel rozkaz – „hungermarsch“ – pochod, a nikto nevedel, kde sa ide. Tri dni pochodovali, bola zima. Hriať sa mohli iba navzájom telami. Pochodujúci už boli veľmi vyčerpaní a zoslabnutí, kto zostal ležať a nevládal sa postaviť, toho nemeckí strážcovia zastrelili. Aj Martina pätnásťročná sestra už nevládala, ale Marta ju vždy dvíhala a pridržovala a tak jej zachránila život. Prežili a vydali sa na cestu domov. Keď prišli domov, svoj byt našli taký, ako keď ho v lete 1944 museli opustiť. Každý deň sa chodili spolu so sestrou spytovať ľudí, či nevideli nejakých ich príbuzných, no beznádejne. Až jedného dňa zbadala na ulici známu postavu muža. Aj keď bol vychudnutý a zúbožený, spoznala v ňom svojho manžela, ktorý prežil útrapy pracovného tábora. Spolu začali nový život – presťahovali sa do Nitry a vychovali dve deti. Láska k životu, vôľa žiť a prežiť pomohli tejto výnimočnej žene zachrániť seba i svoju sestru pred hrôzami a smrťou v Auschwitzu. Pre mňa, a verím, že pre všetkých ľudí je a stále bude táto žena symbolom ľudskej sily, vôle a lásky k životu.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Marek Juliš

Gymnázium Chotěboř

Jaký příběh skrývají dějiny mého kraje?

2. září 1939

Milý Pepo,

včera zase začala škola. Byl jsem smutný, protože letošní prázdniny byly moc hezké. Na konci července jsem vyrazil se svojí babičkou na tradiční pouť ke sv. Anně. Jeli jsme od nás z Německého Brodu vlakem jen asi čtvrt hodiny do vesničky Pohled a pak jsme už šli pěšky spolu se spoustou lidí. Všichni měli dobrou náladu a užívali jsme si, že krásně svítalo slunce. Mně se obzvláště líbilo, že jsme procházeli hustým lesem. Mám lesy moc rád. I v srpnu jsem byl často v přírodě. Buď jsme hráli fotbal s mými spolužáky Josefem a Zdeňkem, anebo jsem se procházel v parku za kostelem a četl jsem si knížku. Jak se máš ty a co jsi zažil o prázdninách?

Antonín Veselý

12. října 1939

Ahoj Toníku,

jsem rád, že mi píšeš a že se naše školy před dvěma lety domluvily na výměně adres mezi žáky. Díky tomu tě znám a můžu ti napsat, že jsem prožil taky hezké léto. Celou dobu jsme byli doma v Lidicích, ale spolu s bráchou Václavem a dalšími kluky jsme si chodili hrát na schovávanou a taky se koupat do Podhorova rybníka. Já jsem se v září do školy docela těšil, protože máme nového pana učitele Zdeňka Petříka a ten je moc hodný. Měj se dobře a někdy se zase ozvi.

Josef Vandrle

8. dubna 1941

Milý Pepo,

dlouho jsem se nedostal k dopisu, ale událo se toho hodně. Ve škole nám přibyly hodiny němčiny, a hlavně jsme se zapojili do sběru surovin – papíru, gumových věcí a teď taky různých bylin. To mě hodně baví. Můžu chodit venku, buď za Brodem, nebo i v parku a dokonce někdy je to i místo vyučování. To je bezva! Jen Zdeňka to moc nebaví, tak u toho pořád nadává. Co je nového u tebe?

Antonín Veselý

25. dubna 1941

Milý Tondo,

i u nás je to stejné. Taky sbíráme papír a léčivé rostliny. Dřív jsme chodili po loukách za vsí s bráchou, ale teď už chodívám sám, protože Vašek je v učení. Bude zedníkem. Víc času teď trávím s tátou. Zrovna nedávno jsme na návsi vysazovali tři nové hrušně. Teď je chodíme zalévat, s čímž mi někdy pomůže i můj kamarád Josef Hroník. Spolu s ním a dalšími dětmi od nás jsme v zimě chodili bruslit.

Josef Vandrle

20. června 1942

Pepíku,

před pár dny mi můj otec říkal, že slyšel v rozhlase zprávu o Lidicích. Neřekl mi, co v ní hlásili, ale tvářil se dost udiveně a na jeho tváři jsem viděl strach. Tak se ptám tebe. Co se stalo?

Antonín Veselý

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

28. října 1943

Milý Pepíku,

chci Ti popřát k dnešním narozeninám všechno nejlepší a hodně zdraví! Na poslední dopis jsi mi neodepsal, tak snad jsi v pořádku a oslavil jsi dnes narozeniny se svojí rodinou jako já před dvěma dny. Bylo mi třináct.

Antonín Veselý

Na tento dopis z října 1943, stejně jako na ten předchozí, už Antonín Veselý z Německého Brodu odpověď nedostal. Nikdy se však nedozvěděl, co se stalo, protože i jeho potkal smutný osud. 15. listopadu 1944 šel se svými třemi spolužáky Zdeňkem Málkem, Zdeňkem Nováčkem a Josefem Heřmánkem odvézt sběr papíru z obecné školy. Když procházeli parkem, který měl Tonda tak rád, letělo nad nimi letadlo, které ještě nikdy neviděli. A najednou tma! Pilot udělal chybu a nouzově odhodil pumu, která vysklila okna všech okolních budov, udělala obrovský kráter do skály, ale především ukončila život všech čtyř chlapců.

Když teď sedím v parku v dnešním Havlíčkově Brodě a pozoruji rybník a za ním školu, kam chodil i Tonda Veselý, tak je mi smutno. Přemýšlím nad jeho životem, osudem Josefa Vandrdleho z Lidic, který byl zavražděn v Chelmnu a taky nad všemi dalšími kluky, kteří byli stejně staří jako já dnes, akorát měli smůlu na dobu, do které se narodili.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Marie Kaucová

Gymnázium Ústí nad Orlicí, T. G. Masaryka 106

Jaký příběh skrývají dějiny mého kraje?

Rabín

Psal se leden 1942. Jako každé ráno jsem se potkal s Jankem a spěchal s ním do školy. Pověštinou jsme se zabývali algebrou, ale dnes jsme se bavili o jiném tématu. Před třemi lety vypukla velká válka. Někteří říkají, že si začali Němci, jiní zase, že za to mohou Židé. Nevím, co si mám myslet. Rodiče mě neustále přesvědčují, že se není čeho bát, jenže nedávno jsem oslavil šestnácté narozeniny, a kdyby se něco hodně pokazilo, tak budu muset narukovat.

Po vyučování jsem došel domů a na stole ležel vzkaz od tatínka, abych mamince zanesl svačinu. Moc se mi nechtělo, protože pracovala až na vlakovém nádraží. I přesto jsem se tam nakonec vydal. Cestou jsem viděl, jak přijíždí vlak přeplněný lidmi. Zhlédl jsem malou holčičku, která plakala a dívala se na mě se strachem v očích. Mohlo jí být sotva pět. Přejel mi mráz po zádech, když jsem si uvědomil, že všichni jedou na smrt do koncentračních táborů.

„Proč tam posílají i nevinné lidi?“ zeptal jsem se mamky. „Vždyť nic neudělali.“ Ona se na mě jen smutně podívala a pak zlomeným hlasem řekla, ať pospíchám domů. Stále jsem se celý třásl a nemohl se zbavit pocitu viny. Proč se ta zvěrstva nesnažíme zastavit? Když jsem si myslel, že den už nemůže být horší, vše se pokazilo. Na zemi bezvládně ležel muž jen s roztrhanými cáry látky, co ani zdaleka nepřipomínaly oblečení.

Klekl jsem si k němu. Sípavě se nadechoval, a když jsme se střetli pohledem, otevřel ústa. Snažil se mi něco naznačit, ale jeho tělo mu vypovědělo službu. „A...A...Au.“ Pak se na jeho tváři mihl náznak úlevy a naposledy vydechl. Když jsem kontroloval tep, přesvědčoval jsem se, že je všechno jen zlý sen. Náhle jsem si všiml vytetovaného čísla na jeho předloktí. V tu chvíli se mi život obrátil vzhůru nohama.

Většina našich přátel se sešla, aby uctila památku neznámého. Kněz s ministranty ho pohřbili pod jednoduchý křížek. Od té doby jsem se každé ráno probouzel s křikem. Zas a znovu. Skončila válka, já dosáhl plnoletosti, a přesto jsem ve snech vídal 150 631. Musel jsem tomu nějak zabránit. Pak jsem dostal nápad.

V databázi jsem se snažil číslo vyhledat. Dny i noci jsem strávil hledáním jména a příjmení. Vyplatilo se. Do Ústí nad Orlicí v onom vlaku přicestoval holandský rabín Meijer Cohen de Lara. Jeho rodiče i manželku bohužel nacisté poslali do koncentračních táborů a později i na smrt. Těsně před tím, než byl Meijer Cohen de Lara a jeho rodina deportováni, se mu narodil malý synáček. Michael se skryl u příbuzných a celý holokaust přežil.

[Zpracováno na základě skutečných událostí. Vězeň číslo 150 631 neboli Meijer Cohen de Lara dodnes leží na hřbitově v Ústí nad Orlicí. Jeho syn Michael Menachem Isaac Cohen de Lara ho i se svou rodinou jezdí každoročně navštěvovat.]

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Viktorie Kopalová

Základní škola, Praha 10, Nad přehradou 469

Co válka lidem vzala, co válka lidem dala?

Vzbudila jsem se uprostřed podzimní noci do velkého zmatku. Gestapo nás vypátralo a zatkló. Skrývali jsme se u přátel. Museli jsme se rychle sbalit. Loučíme se, věřím, že ne naposledy. Přivlekli nás do vlaku a jedeme do tábora neznámo kam. Místo toalety je tady jen kbelík a je to tu hodně špinavé. Je tu mnoho rodin a velký zmatek.

Ptám se potichu: „Co válka lidem dává?“ Poznání povahy lidí a slzy strachu a smutku. Samotná válka spíše bere životy v táborech a válečných zónách. Slyšela jsem, že v táborech nedávají skoro vůbec jídlo. Nerozumím, proč se lidé dobrovolně řídí požadavky Hitlera i ostatních. Zradili svou vlast, zradili sebe. Věřím, že tahle válka bude mít konec, bude svoboda, vrátí se radost, zmizí temnota a strach.

Hitler chce ovládnout svět kvůli jeho panovačnosti. Dělí společnost na Židy a lidi. Lidé by ale měli držet spolu. Nevím, proč se tohle děje. Copak jsme něco někomu udělali? Takové zřůdnosti nesmí už nikdo nikdy zažít. Teď je mi smutno, skoro slzím. Nejsem připravena na smrt.

Vlak po třech dnech zastavil. Vojáci nás vyhání z vagonu. Neznámý muž všem radí, abychom řekli, že jsme zdraví a schopní pracovat. Pracovník SS nás rozděluje do skupin, neptá se nikoho na schopnost pracovat. My jdeme do nějaké šatny. Máme se svléknout a pokračovat do sprch s teplou vodou. Držím se s maminkou za ruce. Jdeme do místnosti, která mi připomíná sklep. Zavřeli nás... Všichni pláčou, maminka mne hladí po líčku a říká mi: „Nejsou tu sprchy, je to plynová komora. Budeme dále spolu a taky pozorovat všechny ze shora,“ dořekla. Nejsem připravená odejít, nechci. Bůh vše za nás odplatí, nacisté nemohou odejít bez trestu. Teď už pomalu usínám, usínám navždy.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Eva Kořízková

Základní škola Opava-Kylešovice, příspěvková organizace

Lapení v pasti stereotypů aneb příběh příslušníků minoritních skupin, kteří se prosadili v majoritní společnosti.

Nevím, co jsem si tenkrát myslel, když jsme roku 1945 vstupovali do vybombardovaných Drážďan. Byl jsem spolu se svými soukmenovci poslán na uklízení trosek. Musel jsem opustit svůj domov, nasadit svůj život v cizí zemi. Jen nerad jsem opouštěl svou měkkou postel a své milované knihy. Vždy jsem upřednostňoval, když vše mělo svůj pevný řád, netoužil jsem po žádných novotách.

To se změnilo v momentě, kdy jsem z trosek jednoho zavaleného domu vytáhl ji, Claru Hellerovou, dívku promrzlou, mokrou a špinavou, přesto až nebezpečně krásnou. Z jejího domova zbyl jen popel a ona, ta vyplašená německá dívka, zůstala z celé rodiny jediná naživu. Vytáhl jsem ji polomrtvou. Nebyla schopna slov, přesto mi svými velkýma modrýma očima děkovala za záchranu jejího života. Po pár dnech už byla celkem v pořádku, vypadala zdravě. Sblížili jsme se až neuvěřitelně rychle. Celý čas, co jsme se procházeli městem, mi stála věrně po boku. Povídali jsme si o všem možném. Ona mi vyprávěla o své rodině, já o své vytoužené zdravotnické škole. Postupně naše hovory stále více směřovaly k naší společné "poválečné" budoucnosti. Stále více jsme byli jako jedno tělo, jedna duše. Už jsme si nedokázali představit život jeden bez druhého.

Díky oné neblahé době jsme museli sice překonat řadu překážek, změnit se od základu, v podstatě naprosto překonat sami sebe, ale zároveň nám tyto zkušenosti pomohly dozrát. A tak jsem z původně bojácného, nezkušeného, snad i trochu naivního chlapce postupně dospěl v odvážného zralého muže, který byl ochoten položit svůj život pro své druhy v boji, stejně tak jako pro svou životní lásku. Díky Claře jsem v sobě dokázal potlačit zášť, kterou jsem tehdy cítil vůči všem Němcům. Naučil jsem se znovu důvěřovat lidem a neměřit všem stejným metrem. Stejně tak na tom byla i Clara. I ona se musela naučit znovu milovat a věřit ostatním.

Válka nám sice přinesla mnoho utrpení, ale zároveň se našly dvě osamocené duše, které se rozhodly jít společně životem. Kdybych tehdy nebyl poslán do Drážďan, kdybych tenkrát nevstoupil do trosek onoho domu, nikdy bych nepotkal Claru. To především v jejich očích jsem se z průměrného hochy stal neohroženým hrdinou.

Má milovaná Clara mě sice opustila již před lety, avšak v mém srdci a v mých vzpomínkách nikdy nezemřela.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Hana Kovářová

Základní škola a mateřská škola, Blížkovice, okr. Znojmo, příspěvková organizace

Co válka lidem vzala, co válka lidem dala?

Při vyřčení každého slova nám na mysli vytanou desítky lidí, zvuků, věcí a vzpomínek, jež máme s daným pojmem neodmyslitelně spojené. Při slově válka se většinou vybaví nespočet smrtících zbraní, zabíjejících po stovkách nevinné lidské životy, zdevastované domovy, krajina, matky, jež pláčou pro své ztracené děti, či hustým, tmavým dýmem zahalené střípky kdysi zcela běžného života někoho, kdo už je dnes jen pouhou vzpomínkou. Jsou mezi námi i tací, kteří nedokáží ovládnout své emoce stejně, jako cítí stále tak živý dotek války přímo na své vlastní kůži, jako připomínku toho všeho. Máme tedy před sebou cosi plné zloby, bolesti, smutku a beznaděje, zbarvené prachem a lidskou krví. Válka, ta strašná událost, by bez lidí ovšem nemohla existovat, je s námi lidmi velmi úzce spjata. Jak se nás tedy dotýká, a může vůbec přinést něco dobrého?

Válka nám vzala pole, louky i domy, jež proměnila v pustá bitevní pole. Lidé byli nuceni opustit své nejbližší v době, kdy je nejvíce potřebovali. Bylo jim odebráno právo rozhodovat o svém vlastním životě, namísto toho byli přímo odkázáni na věci, které řekl někdo jiný, bez možnosti jít si svou vlastní cestou. Válka je donutila k životu v nejistotě a strachu, změnila je, i když si to nepřáli. Válka ale především brala životy. Stačí se porozhlédnout po hřbitovech nebo si promluvit s člověkem, který válku zažil, a je okamžitě patrné, o co všechno nás připravila. Osoby, domovy, pocity štěstí a naděje, způsob dosavadního myšlení i láska, to všechno muselo odejít.

Válka nám dala velice málo, co se materiální stránky týče, avšak ty opravdu důležité věci jsou skryty hluboko uvnitř. Lidé měli možnost potkat nové přátele, co museli odejít ze svých domovů a přijít k někomu, koho neznali. Mohli zjistit, že čím osamělejší jsme, tím blíž máme k ostatním lidem. Uvědomili si, že v jejich spolupráci je velká síla, kterou lze využít i jinak než válčením. Dostali nové literární směry, odlišný pohled na určité věci i úplnou změnu myšlení, která leckomu otevřela oči. To, co jsme jako lidstvo od války dostali, nejlépe uvidíme na svých myšlenkách. A především, naučila nás vážit si míru.

Tato událost se už tolikrát objevila v historii lidstva, stále bere a dává, stále sráží lidi na kolena. Je toho lidem odebráno tolik, že už mnohdy, zdá se, nic nezbyvá, přesto se ale všichni můžeme poučit a posunout se dál. Není jisté, co přesně s lidmi válka dělá, ale jedno jisté je. Každá válka se svým utrpením a dary někdy skončí, a to ať už je jakákoliv.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Julie Kožušníková

Základní škola Vratimov, Masarykovo náměstí

Co válka lidem vzala, co válka lidem dala?

Myslím, že můžeme mluvit o naší době. Čekali jsme to? Ne. Jsme překvapení? Ne. Tak jaké máme mít pocity z toho, kde žijeme a co se tu děje? Žijeme jiný, ale stejný život. Jak žijí lidé na Ukrajině nebo v Rusku? Ovlivnilo je to nějak? Bojí se? Je jim to jedno? Můžeme mít jiné informace než oni. Nemůžeme mluvit o tom, jaké to je, když tam nejsme a „nijak se nás to netýká“.

Dotklo se nás to? Ano, ale přišli jsme o domov a musel můj tatka jít do války? Rozhodně ne. Ani si to nedokážu představit. Myslím, že bych se k tatkovu připnula, protože být oddělena od něj na tak dlouhou dobu a ještě mít na mysli, že je v nebezpečí, by mě táhlo k zemi. Ukrajinci se bojí dnem i nocí. Co mají na mysli oni? Přišli o domov, rodinu, a co víc, o vlast. Hodně lidí obviňuje za válku Rusy, ale můžou za to oni? Co když jim jejich „vůdce“ říká nesmysly a oni žijí ve lži? Nebo o tom celou dobu ví a jen přihlíží k tomu, jak se ostatním ničí životy?

Lidé z Ukrajiny přišli nejen k nám. Všechny země, co mají jen trochu soucitu, je přivítaly. Nabídky jim střechu nad hlavou, jídlo i práci. Stačí jim to? Ano i ne. Můžou mít pocit ochrany a jistoty, to ale nic nemění na tom, že se jim změnil život tak brutálně. Ukrajinské děti to mají těžké, nejen změna prostředí a domova, ale i školy. Nový jazyk, noví lidé, učitelé, co na vás mluví, a vy nic neděláte, protože jim nerozumíte. Na naší škole je zrovna jedna Ukrajinka. Snažíme se jí to tu zpříjemnit, ale furt to musí být těžké. Nevypadá, jako by jí to tu vadilo a nějak se tu nudila. Je to ale jen maska? Co víc ale můžeme udělat?

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Eliška Krčková

Gymnázium Ústí nad Orlicí, T. G. Masaryka 106

Jaký příběh skrývají dějiny mého kraje?

Už nikdy

V Československu už skoro tři roky probíhala děsivá válka. V červnový den jsem jel jako vždy do Pardubic do práce, poté jsem šel do trafiky a v novinách jsem si četl zprávu o vypálení Lidic. Začaly se mi potit ruce a stahovat hrdlo, myslel jsem, že zkolabuji. V Lidicích jsem měl mnoho dobrých přátel. Když se mi článek rozležel v hlavě, vzal jsem nohy na ramena a utíkal na vlak do Dachova. Strachem a úzkostí jsem málem zapomněl vystoupit. Dopravil jsem se domů, kde jsem popadl pytle s obilím a vydal se do nedalekého ležáckého mlýna pro mouku.

Hrozivou informaci jsem sdělil místnímu mlynáři, jenž se na mě tvářil nervózně a překvapeně. Život byl v ten okamžik velmi nejistý, netušil jsem, jestli se dožiji zítřka. Po okolí se dokonce roznášelo, že se na návštěvu sousedních Ležáků chystá německé gestapo. Toto se opravdu potvrdilo. V mlýnici prý odhalili skrytou vysílačku Libuši a po mučení jejího majitele zatkli i prvního člena výsadekářského odboje Silver. V blízkosti se ozývaly střely, dupot a ruch. „Němci už si pro nás jdou,“ zvolal jsem.

Na louce se objevilo asi sto padesát německých mužů a proti nim pár ležáckých opovázlivců. Naši se nemohou ubránit, tušil jsem. Okupanti už vtrhli přímo na náves. Lidi vyváděli z jejich obydlí, křičeli na ně, mlátili je, jenže nic nepomohlo. V mžiku si pro ně přijela tmavě zelená nákladní auta, kam je do slova naházeli. Od známých jsem věděl, že muže popravili a děti přepravili do koncentračního tábora. Několik drsně vypadajících urostlých nacistů zůstalo na místě, ze stavení vynášeli všechny cennosti a budovy polévali benzínem.

Nedokážu se na takovou zkázu dívat. Plameny se šířily úplně všude. Ve vzduchu bylo tolik dýmu a nepořádku, že jsem ani nemohl dýchat. Na poli se znovu pokoušely jednotky miřetických odvážlivců ještě se nepřátelům postavit, jenže akce opět neměla úspěch. Nejsem moc velký kuřák, avšak teď jsem bez cigarety nemohl vydržet a páčil jsem jednu za druhou. Původní tažení se chystalo i na Dachov. „Bránil bych své potomky vlastním tělem, kdyby jim chtěli něco provést,“ rozmlouval jsem s ostatními.

Situace se pomalu zklidňovala, s rodinou jsme šli spát. Neusnul jsem, cosi mi tehdy utkvělo v paměti, však v tu ránu nám někdo klepe na vchodové dveře. Vlekle a opatrně otevírám, je to jakýsi četník, který mi dává pět minut na převlečení. Absolutně jsem netušil, kam mě to vede. Jdu snad na smrt? Když jsem to zjistil, trochu se mi ulevilo. Pověřili mě, abych zakopal mrtvá těla padlých vojáků. S podivem měli na sobě čisté spodní prádlo a po kapsách fotky svých rodin. Plakal jsem.

Dnes už vzpomínám jen s hrůzou před očima. Ale jak se říká, kdo nezažil, nemůže pochopit. Celou tu dobu jsem přemítal, zda svůj život ukončit ještě před tím, než to udělají drastičtí sousedé naší krásně země. Po válce jsem si uvědomil, že se člověk rozčiluje nad nesmyslnými věcmi a neváží si rodiny, vody a jídla. Doufám, že svět se ponaučí, protože si myslím, že něčím takovým dalším by se zničil.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Tereza Křivská

Gymnázium Chotěboř

Jaký příběh skrývají dějiny mého kraje?

Krutý omyl

Bylo ráno 25. března roku 1945. Skupina ruských partyzánů z oddílu Mistra Jana Husa se šla už po několikáté umýt a najít k rodině Paulusových na Proseč.

Ten samý den se dvojčata Paulusova, Marta a Hana, chystala na zábavu do Chotěboře. Večer je doma vyzvedl hudebník, skladatel, kapelník a snoubenec jejich sestry (Blaženy Paulusové) Karel Veselý z Jilmu. Jeli ještě s majitelem a zároveň řidičem auta Františkem Pavlíkem z Chotěboře.

Když jeli z Proseče do Chotěboře, tak krátce po půlnoci na ně bezdůvodně zaútočila automatickými zbraněmi skupina ruských partyzánů. Partyzáni na ně zaútočili, protože si mysleli, že platí zákaz nočního vycházení a unáhleně zahájili palbu na osobní automobil v domnění, že v něm jedou němečtí okupanti.

Jediný, kdo střelbu přežil, byla jedna z dvojčat Paulusových. Byla to Marta. A právě její úpěnlivé volání ji zachránilo. Její volání slyšeli členové hlídky v Horním Bradle. Přivolaný lékař ji ošetřil a převezl ji do chrudimské nemocnice, kde ji operovali a její život byl zachráněn.

Nejsmutnější na této události je to, že partyzáni, kteří zabili Hanu Paulusovou, Karla Veselého, Františka Pavlíka a postřelili Martu Paulusovou, byli ještě v osudný den hosty u rodiny Paulusů.

Bohužel i takové omyly přináší válka. Je smutné, že na válku většinou doplatí nevinní lidé.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Veronika Ludvíková

Gymnázium J. V. Jirsíka, České Budějovice

Jaký příběh skrývají dějiny mého kraje?

Jaký příběh skrývají dějiny mého kraje?

Nejlépe se vypráví příběh, který se mě osobně dotýká. Proto bych vám chtěla představit život mé prababičky Marie, která přijela dosídlvat české pohraničí po 2. světové válce.

Kraj? Co to vlastně znamená? Narodíme se, vyrůstáme a žijeme na nějakém místě. Není to teď jiné než dřív? Teď, když můžeme cestovat, často dojíždíme za prací na větší vzdálenosti nebo do ciziny. Já slovo kraj vnímám jako moji zem. Náš stát s lidmi, kteří zde žijí. Dějiny kraje jsou ale mnohdy utvářeny lidmi, kteří jsou cizí. Lidmi, kteří se zdejší krajinou nebyli spjati po několik generací a vyrůstali jinde. Přesto i oni měli zájem si zde vybudovat svůj vlastní domov.

Dosídlování byla etapa našich dějin, kdy po 2. světové válce na základě Benešových dekretů došlo nejprve k odsunutí/vyhnání sudetských Němců z republiky, převážně z pohraničí. Vláda sem potřebovala přivést a usídlit novou populaci, aby ekonomicky pozvedla vylidněné oblasti. Většina příchozích byla z vnitrozemí Čech, část však přišla i ze zahraničí, např. z Rumunska či Jugoslávie. Největší význam z příchozích osadníků z ciziny měli volyňští Češi, kterých sem přišlo zhruba 40 tisíc. Většina z nich se usídlila na místech po sudetských Němcích.

Moje prababička se narodila na Volyni (dnešní Ukrajina). V druhé polovině 19. století sem přišli její předci z důvodu vidiny prosperity a levné zemědělské půdy. Její otec byl kovář. Jelikož by se pouze tímto řemeslem neuživil, měl i malý statek, který celá rodina obhospodařovala. Babička žila kousek od Rovna, které připadlo po sovětsko-polské válce roku 1921 Polsku. A tím pádem bylo toto území na chvíli ochráněno od řádění Sovětského svazu. Za 2. světové války byla situace volyňských Čechů bídná. Neustále se posouvala fronta. Po napadnutí Polska byla Volyň zabrána SSSR, později po německém útoku na Sovětský svaz se stala součástí nacistického Německa. Dalším problémem byli tzv. banderovci, kteří usilovali o samostatnou Ukrajinu. Často přepadávali vesnice, kde kradli zásoby. Když prababičky otec při přepadení jejich statku prosil, aby jim nějaké potraviny banderovci nechali, byl zastřelen přímo před očima celé jeho rodiny. To prababičku na zbytek života velmi traumatizovalo a nikdy o tom moc nechtěla mluvit.

Po 2. světové válce byla umožněna repatriace volyňských Čechů do Československa. Prababička na Volyni zanechala všechno snažení tří generací, sbalila si pouze malý ranec s pár věcmi a vydala se vlakem zpět do své vlasti. I když nikdy nebyla v Československu, měla k němu vazbu díky volyňskému udržování českých tradic. Vlakem se dostala se svou maminkou a dvěma bratry až do okolí Českých Budějovic, kde jim však bylo řečeno, že už nezbyly žádné volné domy. A proto pokračovala dál až k Plzni. Nakonec se usadila v obci Vlkyš, dnes součásti Heřmanovy Hutě. Zde poznala svého budoucího manžela a později se tam narodil můj děda.

Závěrem bych chtěla říct, že toto je pouze jeden příběh z mnoha. Byly tisíce a tisíce Čechů, kteří zažili podobnou cestu. Přijeli do Československa a museli se adaptovat na nové prostředí. Podle mého názoru je škoda, že se více nenaslouchalo repatriovaným Čechům. Jejich příběhy jsou přece důležité, nejenom proto, že značně ovlivnili tvář české krajiny.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Kateřina Lukeřov

Gymnázium Chotěboř

Jak pbh skrývají dějiny mého kraje?

Urit vřichni známe njak pbhy z 2. svetov války. Jist si z dějepisu vzpomínáme na obsazen nařeho státu hitlerovskm Německem a na hrzy, kter se v té době udály. Zatkn nepohodlných osob, vraždění nebo nedobrovoln odsuny Žid a nrodnostnch menřin do koncentračních a vyhlazovacích táborů. Před vojáky SS a gestapem nebylo bezpečno nikde. Po celé zemi se odehrály spousty pbh obyvatel, kterých se dotkla válka a holokaust. Pojdme se podvat na jednu ťidovskou rodinu v malém mst na pomezí Čech a Moravy. Pojdme se podvat do Chotěboř.

Chotěboř byla nmeckm vojskem obsazena 15. března 1939, ale nadále si uchovávala pvodn správu msta. V srpnu roku 1940 byl zatčen starosta města a profesor na chotbořskm gymnáziu Jaromír Vlařimsk, po kterm převzal doasn msto první náměstek Karel Císař. V roce 1938 po znuku demokracie se rozhodující slova ujali členové fařistickch organizci Vlajka a Arijsk pracovn fronta. A v této pohnut době se potkáváme s nkolidka ťidovskmi rodinami.

Neť přiřli do Chotěboře Němci, ťili Žid v podstatě stejnými ťivoty jako my: pracovali, podnikali, měli rodiny. Nejinak tomu bylo u rodiny Ludmily Lwidtov. Vtřina jež rodiny ťila v Chotěboři, ale Ludmila s rodiči a sourozenci ťila ve Vídni, i kdyť do Chotěboře se také rádi vraceli. Je děda vlastnil uspřnou firmu na sítky na vlasy, kter se během krtk doby proslavila po celém světě. Celá rodina si spokojen ťila ať do doby, kdy byl zavražděn kancléř Dollfuss, a krátce nato se v Rakousku začali hlásit o slovo pvrťzenci Hitlerových názorů. Rodina doufala, ťe se situace spraví. Pak to ale přiřlo. V noci z 11. na 12. března 1938 se stalo Rakousko součastí Hitlerovy třetí rře. V ten okamťik začaly platit norimbersk zákony, coť znamenalo, ťe ťid nesmí vlastnit pozemek, chodit do řkoly a jiných veřejných institucí, nesmí jezdit vlakem, tramvj atd. Lwidtovi, protoťe byli ťid, se rozhodli, ťe se presthuj z Vídně do Chotěboře, ale věřili, ťe se situace brzy uklidní. Jenťe postupem času se situace začala měnit i v Čechách. Vřechny ťidovsk chotbořsk rodiny se musely presthovat do tř dom. Dm . p. 36 v Riegrov ulici patřil rodině Kamila Lwidta, dm . p. 257 v Ningerov ulici vlastnil Max Schenkel a dm . p. 365 Na Skřivnku byl Karla Bondyho. Vtřina muť ťidovsk komunity byla nasazena na stavbu vodovodu z Malochna do Blku a později pri stavbě vlečky do muničního skladu na Blku. Poté se cesty rodiny Lwidtovy na chvíli rozeřly, otec byl ve dnech 28. ledna 1941 ať 4. kvetna 1942 vězněn na gestapu v Pardubicích, druh nejstarř syn Jindřich byl po prvotním nasazení v pracovním táboře v Lp u Havlckova Brodu a matka s nejstarř dcerou Ludmilou a nejmladř dcerou Hanou stále zůstávaly v jejich dom ať do 2. prosince 1942, kdy byla celá rodina odvezena do Terezína. Z Terezína odjeli 1.února 1943 transportem do vyhlazovacího tábora Osvětim II – Březinka, kde byli usmrceni v plynových komorách a nsledn spleni v krematoriich. Stejn smutn konec potkal také téměř vřechny ostatní chotbořsk ťidovsk rodiny.

Za doby fanatického besnn nacistického Německa přiřlo o sv ťivoty okolo řesti milionů ťid, z toho jich přibliťn dva miliony sedm set tisíc zemřelo v koncentračních a vyhlazovacích táborech. Z eskch zemí bylo pevzeno do tchto táborů více neť osmdesát jedna tisíc ťid. Konce války se jich doťilo okolo deseti tisíc pěti set. Dřivost tto krvav kapitoly nař historie nm dodnes připomnj nesetn hřbitovy, pomníky a pamtn desky na domech.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Michaela Ľuptáková

Základná škola Hrnčiarska 2119/1, Zvolen

Co válka lidem vzala, co válka lidem dala?

Vojna je jedným z najhorších a najničivejších javov v ľudskej histórii. Po celé tisícročia ľudia bojovali proti sebe a následky vojen boli nezvratné. Vojna vzala ľuďom životy, zničila mestá a dediny a natrvalo ovplyvnila spoločenský, politický a hospodársky vývoj mnohých krajín. Vojna však priniesla aj nejaké pozitívne dôsledky, ako napríklad vývoj nových technológií a zlepšenie zdravotnej starostlivosti.

Vojna vzala ľuďom mnoho vecí, hlavne ľudské životy. V histórii ľudstva milióny ľudí boli zabití v boji v dôsledku konfliktov. Mnohé z týchto životov boli mladé, často nedožili ani dvadsať rokov. Vo vojnách boli zabíjaný nielen vojaci, ale aj nevinní civilisti, vrátane detí a starých ľudí. Vojna si takisto vyžadovala svoju daň na duševnom zdraví mnohých vojakov a obyvateľov postihnutých vojnou.

Okrem straty ľudských životov vojna priniesla aj veľké hospodárske škody. Vojna ničí mnohé zdroje, ako sú budovy, dopravné cesty a hospodárske zariadenia. Zničené mestá a dediny boli po vojne neobývatel'né a ľudia sa museli presťahovať do iných miest. Vojna tiež spôsobila veľké ekonomické straty mnohých krajín.

Vojna takisto natrvalo ovplyvnila kultúru a dejiny mnohých krajín. Mnohé kultúrne pamiatky boli zničené a poškodené počas vojen. Napríklad v Rímskom impériu boli zničené mnohé pamiatky, ako napríklad Koloseum; alebo aj mnohé mešity a chrámy.

V konečnom dôsledku vojna viac brala ako dávala.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Marek Měchura

Základní škola a mateřská škola Jesenice

Co válka lidem vzala, co válka lidem dala?

Když mi bylo 10 let, zažil jsem takovou malou válku v letním dětském táboře. Hráli jsme si na vojáky, stříleli jsme po sobě kuličkovými zbraněmi, zažili jsme vojenský režim. Tato válka mi vzala kus prázdnin, nedala mi nic. Ani tu drahou hračku, která leží někde zapomenutá.

Můj další zážitek je z nedaleké obce. Krásná slavnostní atmosféra u příležitosti vysvěcení nového kostelního zvonu. Přítomen byl dokonce pan kardinál Dominik Duka. Starý zvon nejen z tohoto kostela, ale i z mnoha dalších, vzala válka.

Téměř 80 let žijeme v míru v naší krásné malé zemi. Také občas bojujeme, našťastí jen s přírodními živly, s potopou, ničivým tornádem nebo s nepřítelem našich lesů, kůrovcem. Tu skutečnou válku jsem dosud znal jen z učebnice dějepisu. Nyní také z televize.

Válka, která zuří nedaleko od nás, stejně jako ta předchozí, bere lidem domovy, zdraví, lidské životy, ničí přírodu, továrny, nemocnice, ničí vše. Zatím stále nevím, co nám válka dává. Možná naději.

Můj praděda byl totálně nasazen na nucené práce v Německu. Ve svých 21 letech zažil bombardování Berlína.

V krytu, kde zažil hotové peklo, přišel částečně o sluch. Tento hendikep ho trápil celý život, ale podobných válečných invalidů bylo mnoho. Měli štěstí, že přežili, vrátili se domů, když měli kam, a v případě mého pradědy, že si ho moje budoucí prababička i přes to vzala za muže.

Válka nám nedala nic dobrého, ale vzala nám mnoho. Téměř vymazala z mapy obce Lidice, Ležáky a také Javoříčko. Obce byly nemilosrdně srovnány se zemí, obyvatelé vyvražděni či následně umučeni. Tyto oběti války nám připomínají památníky, kde se konají různé vzpomínkové akce.

Dodnes přijíždějí do Plzně američtí vojáci s ukázkou tehdejší bojové techniky, abychom nikdy nezapomněli, že i oni patří k našim osvoboditelům.

Slovo válka nahání lidem hrůzu. Hrůzné činy, které přinesly lidem utrpení, bolest, hlad, nenávisť, bídu, mučení a smrt se už nesmí opakovat. Proto si přeji, aby už konečně někdo zastavil šíleného Putina, aby se Ukrajina dočkala svobody, aby slovo válka zmizelo navždy z našeho slovníku.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Minh Anh Nguyen

Základní škola Vratimov, Masarykovo náměstí

Co válka lidem vzala, co válka lidem dala?

Válka je jako argument, ale vážný. Válka je víc než jen obyčejný konflikt. Válka je prostě komplikovaný argument a kontroverze, ve které hraje roli „bolest“ a „ničení“. Všechno to začíná malým vyjednáváním, které se změní v nedorozumění, nedorozumění se stane velkým argumentem, velký argument se stane kontroverzí a kontroverze se stane válkou. A věřte tomu nebo ne, válka pokračuje dodnes. Válka je velmi vážné téma pro všechny z nás. Naší hlavní otázkou pro dnešní téma je, co nám válka vzala a co nám dala?

Vezměme si jako příklad Ukrajinu a Rusko. Nejprve to začalo jako malá dohoda mezi Ruskem a Ukrajinou. Ruský prezident řekl, že Ukrajina a Rusko jsou jako bratrské národy a že Rusko je pro Ukrajinu jako starší bratr. Tvrdil také, že Ukrajina by měla naslouchat Rusku. Ukrajina samozřejmě nesouhlasila. Jak jsem řekla, nejprve se pokoušeli vyjednat mezi sebou, ale nějak to nedopadlo tak, jak by si Rusko představovalo. Prezident Ukrajiny řekl prezidentovi z Ruska, že nechtějí nic jiného než mír, a kdyby to náhodou nevyšlo, tak se budou bránit. To se ruskému prezidentovi očividně nelíbilo a kvůli nedorozumění se rozhodl napadnout Ukrajinu. Ruský prezident v tuto chvíli plánoval převzít celou Ukrajinu. Takže teď víme, že prezident Ruska chce více moci a zvětšit Rusko. Podaří se jim to?

Ukrajina se snažila bránit a zabránit tomu, aby Rusko napadlo jejich stát. Mnoho Ukrajinců protestuje a utíká kvůli této situaci. Rusko začalo shazovat bomby, což vyděsilo mnoho Ukrajinců a někteří z nich také zemřeli. Důvodem, proč se Rusko pokusilo převzít Ukrajinu, je to, že ruský prezident si myslí, že Ukrajina je slabá a že Ukrajina není součástí NATO a že taky nespolupracuje s USA, což znamená, že nikdo nemůže Ukrajině pomoci. Prozatím válka vzala část obyvatelstva Ukrajině. Obyvatelé Ukrajiny a Ruska nechtějí mít žádný konflikt mezi sebou, ale byl to rozkaz ruského vůdce, aby napadli Ukrajinu. USA a mnoho Evropanů souhlasí s tím, že Ukrajina by měla mít právo rozhodnout se o své vlastní budoucnosti. Operace Ruska naštěstí podle BBC selhala.

Takže teď víme, že válka nám bere budoucnost, naše lidi, naše životy, naši rodinu, dokonce i naši krásnou zemi a budovy, jejichž budováním jsme strávili desítky let. A to, co nám válka dává, je jen smutek, strach, hněv a bolest. Nikdo by nechtěl žít v této situaci. V této situaci nechceme nic, ale získat hodně štěstí a naději. To je jen otázka osudu. Toho, co dostáváme z války, je málo, ale toho, co nám bere, je spousta. Na závěr: pojďme udělat svět mírumilovnější a zabraňme v budoucnosti dalším válkám. Místo toho, abychom udělali svět červeným, udělejme svět zelenějším.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Lucie Novotná

Gymnázium Ústí nad Orlicí, T. G. Masaryka 106

Jaký příběh skrývají dějiny mého kraje?

Příběh nejmladšího českého odbojáře

Když kráčím po vyšlapané cestičce lesem nedaleko domova, slyším jen tiché klapání vlastních bot. Sednu si na zem a opatrně se opřu o jeden ze stromů stojících podél cesty, pak pomalu zavřu oči a chvílku přestanu myslet na všechno, co se právě děje. Soustředím se pouze na nádherné ticho, které mě obklopuje. Naprostý klid, nic víc. V hlavě si mapuji krajinu kolem, znám ji skoro nazpaměť. Po několika minutách se zase opatrně zvednu, nechci ještě odejít, musím se avšak vrátit domů pomáhat. Zrovna se na noc zastavili další účastníci odboje, naši spojenci, členové Obrany národa. Večer spolu všichni posloucháme londýnské rozhlasové vysílání pro nové válečné zprávy.

Ráno brzy vstanu, abych nakrmil zvířata a připravil se do školy, tou dobou odbojáři už dávno odešli. Není se ani čemu divit, kdyby zůstali déle, vystopovali by je. Nesmí tu pobýt dlouho, vystavili by nebezpečí sami sebe, ale i spoustu dalších lidí spolupracujících s námi. Přeruším své myšlenky, vezmu si aktovku a vydám se na vlak. Přeprava do Ústí nad Orlicí se stala klíčovým bodem většiny mých ilegálních schůzek pro získávání a předávání informací. Nikdo z Němců ani civilistů si zatím naštěstí ničeho podezřelého nevšiml.

Pár dní se moc zajímavých věcí neděje. Potom se 11. března 1943 vracím do hájovny. Hned jak otevřu dveře, začne mě bít skupina vojáků. Česky křičí, ať se přiznám. Já nic neříkám, jenom zatnu zuby a doufám v nejlepší. Převzou nás s tatínkem do věznice gestapa v Pardubicích. Dennodenně provádějí výslechy, při nichž využívají i tlučení různými ocelovými předměty v naději, že ode mě dostanou jména. „Nic vám nepovím!“ odpověděl jsem na každou otázku. Pokračovali v mučení. Slíbil jsem si, že se nenechám zlomit. Nemůžu ostatní zradit a poslat je na smrt.

Nacisté postupně stále přitvrzovali. Používali čím dál horší metody a docházela jim trpělivost. I přes všechny prolité slzy a noci beze spánku jsem se pořád držel, neplánoval jsem se vzdát. Šance na návrat domů pomalu mizela, přesto naděje umírá poslední. Později byly moje matka a starší sestra Hanka odsouzeny do vězení, otec k trestu smrti a já přeražen do koncentračního tábora pro děti a mladistvé. Ještě jsem netušil, jaké peklo mě tam čeká.

Olda Doleček si sen o práci lesníka již nesplnil, jelikož v srpnu 1945 na následky hrubého zacházení v Moringeru umírá. Na jeho silnou vůli a odvahu jsme však nikdy nezapomněli.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Sofia Patel

Základná škola Hrnčiarska 2119/1, Zvolen
Co válka lidem vzala, co válka lidem dala?

Strach. Čo si predstaviť pod týmto ostro znejúcim slovom? Zamyslím sa nad predstavou, ktorá ma najviac desí... Á, už je tu! Závan chladu, stuhnutie na mieste, divný pocit v žalúdku... Ako vždy prišiel na návštevu bez pozvania. Stačí len malý okamih. Chvíľočka na to, aby strach získal pocit, že sa vám za ním cnie... A strach k vám hneď pripláva, pripravený zneistiť vám zvyšok dňa. Pripraví o schopnosť rozumne myslieť, brániť sa... V momente, keď ste strachom opantaní, urobíte všetko, čo prikáže. Povie: „Skoč!“ Skočím. No strach po čase vždy niekam pominie. „Ách, keby som vedela, kde sa skrýva, nabehnem tam, vezmem ho a pochovám v zemi!“ Sama dobre viem, že takto to nefunguje. Koniec koncov to, že sa bojíme, nás robí ľuďmi. Pomáha nám prežiť. Nebola som tam. Keď ich odvážali vo vagónoch, vypaľovali im vlastné domy, alebo museli ostať v nejakej diere nehybne ležať aj niekoľko mesiacov.

Neviem si predstaviť strach tých ľudí. Tá neistota, čo bude zajtra, či bude zajtra... Vzduch bol nasiaknutý strachom.

Oddelili rodiny. Uvidia sa ešte niekedy? Kto vie... Čakala ich noc plná otázok, ktoré neboli zodpovedané. Vzali im slobodu, odtrhli ich od rodiny... V ich očiach prišli aj o právo na život. Môžem sa snažiť, koľko chcem, neviem si predstaviť prežívať to. V situáciách, pri ktorých bol ich život na vlásku, objavili dovtedy nepoznaný pud sebazáchovy. Strach im ho vyburcoval natoľko, že v sebe našli odvahu bojovať o svoje právo na život. Pud sebazáchovy. V slovníkoch je definovaný ako vrodená tendencia jedinca správať sa účelne v prospech organizmu. Ešte viac ma však udivuje odvaha ľudí, ktorí aj keď neboli priamo ohrození, rozhodli sa, že sa nebudú nemo prizerať, ako je ubližované úplne obyčajným ľuďom. Koľko ľudí ukrývalo vo svojom dome Židov, s vedomím vlastnej smrti v prípade, ak by boli prezradení. Títo ľudia nám ukazujú, že vojna má aj druhú tvár. Nieje zlovestná, plná strachu a smrti. Tá tvár ukazuje nádej prostredníctvom ľudí, ktorí dokázali v mori strachu nájsť svoju odvahu, milosrdenstvo a pokoru.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Mája Štěchová

Základní škola Žatec

Co válka lidem vzala, co válka lidem dala?

Seděla jsem v křesle před oknem a už snad po sté četla svou oblíbenou knihu. Odvrátila jsem od textu zrak a upřela ho na mohutný strom na naší zahradě, na kterém jsme měli pověšenou houpačku. Pamatuji si, jak mi ji táta vyráběl, to mi bylo pět let. Myšlenkami jsem na chvíli zalétla ke svému otci, který měl těžkou autonehodu, a doktorům se nepovedlo udržet ho naživu. Těch myšlenek jsem nechala a zase se začala soustředit na naši zahrádku. Teď na houpačce seděla moje mladší sestřička, vyzařovala z ní radost. V ruce měla svou nejoblíbenější panenku a podle toho, jak pohybovala rty, si asi prozpěvovala nějakou píseň. Na chvíli jsem se zadívala na její nádhernou dětskou tvářičku a vzpomínala na svoje dětská léta. Sama pro sebe jsem se usmála, letmo pohlédla ven a zase se věnovala své knížce. Četla jsem si asi pět minut, ale nemohla jsem se soustředit. Moje myšlenky byly jinde. Myslela jsem na to, co se teď děje ve světě. Na to, že za chvíli možná vypukne válka. Už jsem nad tím nechtěla přemýšlet, ale prostě to nešlo zastavit. Co když je dnes můj poslední normální den? Co když už to tady nikdy neuvídím? Co když...? Bylo tolik otázek, které mi vířily hlavou. Konec. Už nad tím nesmím přemýšlet. Radši se půjdu projít nebo se aspoň podívám na zahradu za sestřičkou.

Za deset minut jsem scházela dolů ze schodů, abych řekla mamce, kam se chystám. „Mami! Jdu ven!“ křikla jsem směrem k místu, kde mamka seděla v obýváku a koukala na televizi. Hned jak mě uslyšela, vyskočila a běžela do chodby, kde jsem se obouvala. „Zlatíčko. Víš, že teď ... není dobré chodit ven a – “Ještě než stihla domluvit, ozval se ohlušující výbuch. V tu chvíli se také ozval zvuk poplašné sirény. Slyšela jsem výkřiky plné beznaděje a strachu. Ne... Otevřela jsem pusku a chtěla něco říct, ale v tom mamka vyběhla ze dveří. Uvědomila jsem si, že je venku moje malá sestřička. Vykoukla jsem ze dveří a spatřila mamku, jak s ní běží přes zahradu k domu. Když vešly, zabouchla jsem za nimi. Mamka opatrně postavila Elišku na zem a pevně ji obejmula. „Zlatíčko moje. Jsi v pořádku?“ Moje sestřička jen nepatrně zakývala hlavou. Nejspíš to pro ni musel být velký šok. Objemula jsem je taky. „Tak jo.“ S těmi slovy se od nás matka odtáhla a sledovala nás s odhodláním v očích. „Teď každá půjdete do svého pokoje a do batůžku si sbalíte vše nezbytné. Eliško, za tebou hned přijdu a pomůžu ti.“ Já jsem se otočila a vyběhla po schodech do pokoje. Rozhrabala jsem skříň, až jsem na dně našla největší batoh, který mám. Házela jsem do něj jen ty věci, které byly nejdůležitější.

Po několika minutách jsem seběhla dolů, holky už tam byly. Rychle jsem se nasoukala do bundy a šly jsme. Já jsem sice nevěděla, kam jdeme, ale byla jsem si jistá, že mamka, která má o nás nesmírný strach, už ví vše o tom, co dělat, když začne... válka. Bylo to hrozné, ale někdy jsem si to připustit musela. Jsme ve válce. To, co se stalo, odestát nejde.

Uběhlo několik týdnů a já jsem zase seděla v pokoji, tentokrát ale nebyl můj. Byl to pokoj v garsonce, ve které jsme teď dočasně bydlely. Opět jsem seděla v křesle a četla si svoji oblíbenou knihu, jedinou, kterou jsem si s sebou vzala, když jsme před několika dny opouštěly náš domov. Na knihu jsem se vůbec nesoustředila. Jen jsem bloudila ve své mysli a ztrácela se mezi jednotlivými myšlenkami. Co nám válka vzala? Vzala mi přátele, blízké, příbuzné. Vzala mi dům, dům, ve kterém jsem vyrůstala a nechtěla ho nikdy opustit. Vzala mi pocit bezpečí. Vzala mi... vzala mi toho tolik. Ale nejhorší na tom je, že tyto ztráty jsem neutrpěla jen já, utrpěli je snad všichni v naší zemi. A co mi dala? Na to za pár let možná přijdu.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Sofia Patel

Základná škola Hrnčiarska 2119/1, Zvolen
Co válka lidem vzala, co válka lidem dala?

Strach. Čo si predstaviť pod týmto ostro znejúcim slovom? Zamyslím sa nad predstavou, ktorá ma najviac desí... Á, už je tu! Závan chladu, stuhnutie na mieste, divný pocit v žalúdku... Ako vždy prišiel na návštevu bez pozvania. Stačí len malý okamih. Chvíľočka na to, aby strach získal pocit, že sa vám za ním cnie... A strach k vám hneď pripláva, pripravený zneistiť vám zvyšok dňa. Pripraví o schopnosť rozumne myslieť, brániť sa... V momente, keď ste strachom opantaní, urobíte všetko, čo prikáže. Povie: „Skoč!“ Skočím. No strach po čase vždy niekam pominie. „Ách, keby som vedela, kde sa skrýva, nabehnem tam, vezmem ho a pochovám v zemi!“ Sama dobre viem, že takto to nefunguje. Koniec koncov to, že sa bojíme, nás robí ľuďmi. Pomáha nám prežiť. Nebola som tam. Keď ich odvážali vo vagónoch, vypaľovali im vlastné domy, alebo museli ostať v nejakej diere nehybne ležať aj niekoľko mesiacov.

Neviem si predstaviť strach tých ľudí. Tá neistota, čo bude zajtra, či bude zajtra... Vzduch bol nasiaknutý strachom.

Oddelili rodiny. Uvidia sa ešte niekedy? Kto vie... Čakala ich noc plná otázok, ktoré neboli zodpovedané. Vzali im slobodu, odtrhli ich od rodiny... V ich očiach prišli aj o právo na život. Môžem sa snažiť, koľko chcem, neviem si predstaviť prežívať to. V situáciách, pri ktorých bol ich život na vlásku, objavili dovtedy nepoznaný pud sebazáchovy. Strach im ho vyburcoval natoľko, že v sebe našli odvahu bojovať o svoje právo na život. Pud sebazáchovy. V slovníkoch je definovaný ako vrodená tendencia jedinca správať sa účelne v prospech organizmu. Ešte viac ma však udivuje odvaha ľudí, ktorí aj keď neboli priamo ohrození, rozhodli sa, že sa nebudú nemo prizerať, ako je ubližované úplne obyčajným ľuďom. Koľko ľudí ukrývalo vo svojom dome Židov, s vedomím vlastnej smrti v prípade, ak by boli prezradení. Títo ľudia nám ukazujú, že vojna má aj druhú tvár. Nieje zlovestná, plná strachu a smrti. Tá tvár ukazuje nádej prostredníctvom ľudí, ktorí dokázali v mori strachu nájsť svoju odvahu, milosrdenstvo a pokoru.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Marie Šubová

Sportovní gymnázium Kladno

Jaký příběh skrývají dějiny mého kraje?

Je pátek. Pěkné lednové odpoledne, cesta autobusem utekla rychle. A tak tu teď stojím. Rozhodla jsem se navštívit Lidice poprvé sama. Jen s malým batůžkem na zádech jsem vstoupila do parku a došla až k bronzovým dětem. Naposledy hledám v textu chyby, naposledy pročítám ten malý papírek, jež držím v ruce... Dopis.

Drahé lidické děti,

jsem Marie, a i když stojíte přede mnou, ráda bych se s vámi o něco podělila prostřednictvím tohoto dopisu. Žiji s rodinou v Kladně a tenhle památník je pro mě kouzelné místo. Je tu cítit strach a utrpení vašich nejbližších, ale zároveň vidím krásný park a obnovený život v této vsi.

Jsem moc šťastná – mám rodinu, přátele, střechu nad hlavou, daří se mi ve škole a hlavně se nemusím bát o vlastní život. A vy? Žili jste si klidně. A pak přijde jeden člověk toužící po moci, kvůli kterému přijdete o všechno – o domov, přátele, rodinu, později i o život.

Vaše otce a leckdy i bratry popraví u sousedů Horákových na statku, vás a vaše matky a babičky odvedou do školy a později na kladenské gymnázium. Zanedlouho vás oddělí i od matek, které putují do koncentračního tábora v rakouském Ravensbrücku. Jejich mateřská láska ale přetrvává, věří, že se brzy setkáte. Lidických žen, tedy vašich maminek, přežilo 143. Na každé z vás matky čekaly. Myslily si, že se brzy vrátíte. Věřily, že nebudou žít samy, a nepřipouštěly si, že by se vám snad něco stalo. Příkladem je Emilka Roblová, která si psala deník při čekání na dceru Boženku.

Poslední stránka deníku: „Nikdo ten sešit ještě nikdy nečetl. Až ty se vrátíš, tak jej spolu znovu přečteme. Teď to zalepím, schovám a otevřeš si to, ty moje malá holčičko, sama. Prosím tě, vrať se mi už brzy, ať nejsem tak sama. V duchu tě líbám a prosím Boha, aby ti dal hodně zdraví. Líbá tě tvá máma.“

Vás dětí válku přežilo – a českými detektivy bylo nalezeno – jen 17. Jenom sedmnáct šťastných dětí u maminek. Jenom sedmnáct šťastných dětí, které se vrátily domů. Boženka Roblová mezi nimi bohužel nebyla. Ale neodešla ze světa. Ona i se svou maminkou přežívají dál v našich srdcích. Třeba ji tu nevědomky uvidím.

Odpočívajte v pokoji.

Marie

Pohlédnu na ty strnulé výrazy dětí odlitých z bronzu. Pak skloním hlavu a znovu si přečtu úryvek z deníku Emilky Roblové. Při posledních větách se mi po tváři začnou kutálet slzy jako malé perličky. Pláču. Otřela jsem si vlhké oči, olízla okraj obálky, zalepila ji. Dřepla jsem si a z batohu vyndala červenou propisku. Úhledným písmem jsem na zadní stranu obálky napsala: Lidickým dětem – všem, kteří přežívají v našich srdcích či slzách. Pomalu jsem se zvedla, přistoupila blíže k sousoší a důstojně položila dopis k ostatním darům.

Poodstoupila jsem na místo, kde jsem původně stála, a pozorně se zahleděla na sochy dětí přímo přede mnou. Snad každému z nich jsem pohlédla do tváře. Na každého se alespoň pousmála. Stalo se však něco zvláštního. Usmála jsem se na sochu v první řadě vlevo stejně jako na každou jinou. Mladé bronzové děvčátko mi ovšem nečekaně úsměv oplátilo. Na její smutné tváři se objevil libezný úsměv. Nemohla jsem tomu věřit. Promnula jsem si oči, ale stále se na mě usmívala. Pak jsem zaslechla přicházející skupinku cizinců. Otočila jsem se na cizince a opět na holčičku, která ale zase stála jako dřív. Popadla jsem batoh a mířila do Růžového sadu. I když růže nekvetly, bylo to krásné místo k přemýšlení: Může se socha vážně usmát? Nebyla to třeba Boženka Roblová? Co kdyby ty děti žily teď, přátelily bychom se?

Růžovým sadem jsem se vracela k zastávce. Autobus přijel včas. Jsem teď v Lidicích často a o té soše nikdo neví, je to totiž moje a Boženky tajemství.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Ema Vaňková

Základní škola Opava, Boženy Němcové 2, příspěvková organizace

Co válka lidem vzala, co válka lidem dala?

Jediný tvor z rostlinné říše, jediný strom, Lidická hrušeň byla ušetřena té jedné z tolika lidských chyb. Kdoví, jestli mnoho z nás vůbec vidí na následky svých činů, jestli vůbec zná hodnoty nejen svého života nebo dokáže žít ten jeden svůj. Zvěrstvo, které tato nevinná rostlinná bytost přežila, bylo jedno z mnoha neodpustitelných děl Adolfa Hitlera. Třeba na to onen stromek vzpomíná, jaký tady v Lidicích byl život před tím vším. Na to, jak si malé děti smáčely nohy v průzračném potůčku. Na to, jak vždy k ránu odcházely skupinky přátel z Josefova hostince, a každý měl pocit, že jsou všechny starosti na míle daleko, když vedle hrála vesnická hudební kapela. I na to, jak bylo oblíbené kadeřnictví, do kterého se každý tak rád vracel táhlou pěšinkou, jež vedla od malého domku dobrovolných hasičů, kteří rozhodně nepohrdli pomocí v místním divadélku. Taky si asi strom vzpomíná, jak známá cestička vedla kolem mlýna ke znamenitému rybníku, který byl dějištěm zimních her, když zamrzl, a v létě byl obrostlý zelenými travinami a keři... Vzpomínkou je taky knihovna a čtenářský spolek. Možná si taky pamatuje, jak ty starší děti vždy ve všední dny vyběhly kolem kostelíku ze školy pana učitele s kulatými brýlemi. Jeho milovaný syn se dožil pouze jednoho roku, protože pak byl strašně zavražděn jedovatým plynem.

Hrušeň si totiž taky jistě pamatuje na to, co nám ten dlouhý zvrát vzal.

Klid, který tady předtím byl, končil vzpomínkou na to, jak vzrůstal chaos při tom uvědomění, že se jednotky vojáků nebezpečně přibližují k vesnici. Pak na to, jak byly rodiny nelidsky oddělovány od sebe, rozdělovány podle věku, pohlaví a vkusu člověka, který si dost možná potřeboval kompenzovat vzhled vlastní.

Skutečností je taky odvážení dětí v autech, kdysi neznámo kam. Děti, které nebyly dost dobré podle nesmyslných předpisů. Teď ale známe jejich osudy a konce. A víme taky to, kolik stresu válka lidem způsobila a kolik ztrát přinesla. Spoustu zmařených, zničených životů a nepopsatelných hmotných škod na našem lidském světě zanechala.

I přes to všechno je tady i ta druhá strana mince. V žádném případě nemůže vyvážit to, co všem tato doba ukradla... Přece jen, co tyto události, ale celé to dění vlastně Čechům přineslo?

Možná poznání toho, že všechno, co tady máme např. z oblasti přírody, je dokonalé. Každý z nás má právo na život. Jaké měl právo brát bezdůvodně život ostatním např. Hitler? Proč mohl a cítil se být víc než ostatní?

A když v něčem takzvaně lepší byl, jednalo se především o jeho názor a názor jeho přívrženců a obdivovatelů. I to stačilo k tomu, aby jeho moc mohla růst. Chtěl mít celý svět u nohou, ponížovat a ovládat ostatní proti jejich vůli.

Došlo snad k něčemu, co by jeho život dělalo cennějším? Ne. Bude jen stále tím stejným tvorem přírody jako všichni ostatní. Měl ale něco navíc, a to „tvář“ zákeřnou a zvrácenou.

Je škoda, že se nad tím nezamyslí každý, a stále se i v této době dějí podobné, ne-li stejné válečné věci jako kdysi. Kousek od nás... Víme tedy aspoň, jaké ty velmi špatné časy jsou, a můžeme s tím podle toho nakládat. Spousta lidí si díky tomu váží demokracie a svobody, kterou má většina z nás a může ji využívat podle sebe.

Válka nám dala taky mnoho spojeneckých vztahů, zkušeností, a kdo ví, jak by náš stát vypadal bez jakékoli události, která se v historii stala.

Víme jenom, že teď žijeme v bohatství a hojnosti. Nebo alespoň my, kteří máme možnost psát, číst a žít.

Skutečností, kterou již známe, je taky to, že minulost už nezměníme, ale můžeme s ní dlouhodobě a rozumně pracovat a navěky se z ní učit.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Eliška Vinšová

Masarykova základní škola a mateřská škola Suchomasty

Co válka lidem vzala, co válka lidem dala?

Druhá světová válka byla jednou z nejtragičtějších událostí v historii. Tato válka měla obrovský dopad na celou řadu zemí a lidí po celém světě. Vedle obrovských ztrát lidských životů a ničení obydlí však válka také přinesla některé pozitivní změny, které měly vliv na celou společnost.

Válka měla velký dopad na ekonomiku a sociální strukturu mnoha zemí. Po válce se několik zemí snažilo obnovit svá hospodářství. V některých zemích byly zavedeny nové systémy vládnutí, jako například ve východní Evropě, kde byly založeny socialistické státy.

Co válka lidem vzala:

Životy:

Válka přinesla smrt a utrpení mnoha lidem. Během druhé světové války zemřelo přes 72 milionů lidí, z toho více než polovina byli civilisté. Ztráty na lidských životech byly obrovské a mnoho rodin ztratilo své blízké. Válka zanechala některé lidi s trvalými zdravotními postiženími a traumaty.

Domovy:

Obrovské zničení měst a vesnic. Lidé byli nuceni opustit své domovy a hledat bezpečné útočiště jinde. Některé země byly těžce poškozeny ničivými nálety a bitvami, potřebovaly desítky let na obnovu.

Zdraví:

Válka způsobila lidem mnoho fyzických i psychických zranění, traumata nebo jakákoli jiná trvalá zdravotní postižení, což mělo dopad na celý jejich život.

Svobodu:

Omezení svobody a lidských práv. Mnoho lidí bylo nuceno bojovat za svou zemi, i když to nechtěli, a spoustu lidí také uvěznilo nebo popravilo za to, že se postavili proti režimu.

Co válka lidem dala:

Bojovnou sílu:

Válka ukázala, jak mohou lidé být silní a stateční v těžkých časech. Lidé se naučili bojovat za své země a základní lidské hodnoty.

Pokrok v technologiích:

Válečný výzkum vedl k vynálezu různých zbraní a technologií jako například radaru, letadel a jaderné energie. Tyto technologie se staly základem moderního průmyslu a zásadně ovlivnily světovou ekonomiku.

Zlepšení společnosti:

Po válce se lidé snažili vybudovat lepší a spravedlivější společnost. Byly založeny Organizace spojených národů (OSN) a Evropská unie, aby se zabránilo dalším konfliktům.

Jednotu:

Válka ukázala, jak důležité je být sjednoceni a spolupracovat s ostatními zeměmi. Po válce se lidé snažili spolupracovat a vytvářet silné mezinárodní vztahy.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Všechny tyto faktory ukazují, že válka měla obrovský dopad na celou společnost. Ztráty na lidských životech a ničení majetku byly obrovské, ale válka také vedla k pozitivním změnám v mezinárodních vztazích, technologiích a politických systémech. Celkově lze říci, že druhá světová válka měla obrovský vliv na lidské dějiny.

2. KATEGORIE

15 - 19 let

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Bibiána Anžořová

Gymnázium Žilina

Co válka lidem vzala, co válka lidem dala?

Za celú ľudskú históriu sa udialo niekoľko desiatok až stoviek vojen po celom svete. Občianske, zákopové, hybridné alebo svetové. Každá mala inú príčinu a dôsledok, no všetky mali niečo spoločné – dopad na obyvateľstvo. V tejto eseji si zhrnieme, čo vojna ľuďom vzala a čo naopak dala.

Vojna ako taká druhá svetová vojna bola jedným z najväčších konfliktov v histórii ľudstva. Trvala šesť rokov a priniesla so sebou obrovské zmeny pre celý svet. Mala vplyv na mnoho aspektov ľudského života vrátane politiky, ekonomiky, kultúry a spoločnosti. Vyžiadala si obrovský počet obetí a priniesla so sebou zničenie mnohých krajín a miest. Počet mŕtvych civilistov a vojakov sa odhaduje na približne 75 miliónov. Mnoho rodín stratilo svojich blízkych a mnohí ľudia boli nútení opustiť svoje domovy s cieľom hľadať útočisko niekde inde. Mala negatívny vplyv na ekonomiku mnohých krajín, pretože museli investovať obrovské množstvá peňazí do vojenských účelov. V neposlednom rade spôsobila, že mnoho umelcov, spisovateľov a intelektuálov bolo nútených emigrovať a hľadať útočisko inde.

Aj keď bola jedným z najstrašnejších konfliktov, ktoré kedy existovali, priniesla aj niektoré pozitívne dôsledky. Viedla k významnému pokroku v oblasti vedy a technológie. Mnoho výskumných a vývojových programov sa zameralo na vývoj nových technológií, ktoré boli neskôr použité pre mnohé iné účely. Tiež viedla k politickým zmenám a mnohým krajinám priniesla slobodu a nezávislosť. Okrem toho viedla k vytvoreniu Organizácie spojených národov (OSN), ktorá sa snaží zabrániť vojenským konfliktom a onedlho bude oslavovať jubileum 80 rokov.

Je nemožné porovnať klady s negatívami a povedať, či sú vojny viac prospešné alebo zbytočné, no netreba na ne zabúdať. Pochopiť ich príčiny a poučiť sa z nich do budúcnosti, aby sa z nedbanlivosti neopakovali.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Diana Bindová

Gymnázium Jána Baltazára Magina, Vrbové

Co válka lidem vzala, co válka lidem dala?

Jeden... dva... tri... Rátam sekundy od posledného výbuchu. Štyri... päť... Som ranený a nesmiem sa prezradiť. Počujem podozrivé ticho, okolo mňa ani živej nohy. Šesť... sedem... osem... Ležím v zákope a neviem, čo bude. Pred očami sa mi premieta celý život. Spomienky začínajú páliť viac ako rana, ktorá sa smeje do tváre samotnému životu.

Moje detstvo trvalo mihnutie oka. Narodil som sa, naučil sa čítať, počítať a som dospelý. Počas vojny nie je čas na hranie a pred vojnou bola kríza. Zlá situácia visela vo vzduchu, preto sú moje najkrajšie roky života obalené v sivej plachte. Musel som dospieť rýchlo. Vyrásť ako huby v lese po výdatnom daždi. Ešte pred osemnástymi narodeninami som dostal povolávací rozkaz. Ach, aký len bol môj otec hrdý. Moje meno sa pre neho stalo synonymom hrdinu a ja som sa tešil, že môže byť na mňa konečne pyšný. Mal som obrovské predstavy, ako budem udatne bojovať a po vojne ma ľudia budú nosiť na rukách ako záchrancu národa. Zaslepená mladícka myseľ ovplyvnená medovými slovami od otca. Vtedy som ešte nevedel, čo ma čaká. Ideály sa rozplynuli s prvým výbuchom granátu. Na špinu a potkany sa dalo zvyknúť. Dokonca i nedostatok jedla sme po čase znášali. Ale tie výbuchy. V noci nám nedali spávať a cez deň som si pri každej rane povedal, že mám šťastie. Znie to absurdne, ale každý výbuch bol pre mňa oslavou života. Nezabil ma a ja žijem ďalej. Údel vojaka v prvej línii – preži a nič nepriateľov. A tak som žil, hoci som každý večer myslel na to, že zajtra už ani hviezdy na nebi nemusia byť pre mňa samozrejmosťou. A to bola prvá krádež vojny. Vzala mi všetky istoty, spravila zo mňa človeka – medúzu. Tvora, ktorý sa nechá unášať životom ako medúza prúdom. Po tom, ako mi vojna vzala istoty, myslel som si, že už nič horšie nemôže prísť. Teraz ležím na dne zákopu a vojna na mňa chystá svoju druhú krádež. Chce mi zobrať to jediné, čo mi zostalo. Život.

Odkedy ma zasiahla črepina, ubehlo päťdesiat sekúnd. Ďalej už nerátam, je to zbytočné. Po tejto rane granátu neprichádza oslava života. Na hranici medzi životom a smrťou, medzi dvoma svetmi sa zamýšľam, či mi vojna niekedy niečo dala. Samozrejme, ale nečakajte žiadne pekné dary. Strach, hlad a pocit viny, s ktorým aj umieram. Zabil som nevinných ľudí a prečo? Lebo niekto povedal. A predsa nekradla len vojna, ale i ja. Obral som rodiny o otcov a matky o synov. Za to mi vojna vďačne dáva posledný dar. Smrť.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Dorota Bednárovská

Gymnázium Žilina

Co by bylo, kdyby nebyly Lidice?

Už len dva týždne. To ona však netuší. Ruky poznačené stareckými škvrnami sa trasú pri natieraní krajca chleba a ich majiteľka už ani nevie, či sa jedná o dôsledky vyčerpania alebo otrasov budovy. Už je to mesiac, čo zvuk padajúcich bômb prerušil tok myšlienok nielen jej, ale všetkým obyvateľom dediny. Je to tak lepšie, pomyslí si. I tak to prináša iba ďalšie problémy.

„Mama, podržte na chvíľu Agnešku, musím pozbierať prádlo, kým nepriletí ďalšie,“ ozve sa zrazu spoza stĺpa jej nevesta. Odkedy sa vdova jej nebohého syna musela stať nielen jedinou oporou svojich detí, ale i živiteľkou celej rodiny, úsmev, o ktorom starenkin syn vždy básnil, na jej perách vidno už veľmi málo. Aj teraz vybehne z chalupy schovať z pohľadu prichádzajúcich lietadiel jediný náznak života a možný terč – čerstvo vypranú bielizeň. Pani Dušana si vzdychne. Natriasajúc na rukách svoju uplakanú vnučku, jej myšlienky zaletia naspäť na začiatok.

„Toľko toho nezjeme ani dvadsiati, mama! Veď vieš, že z dediny nás naverbovali len piatich!“ jej syn krúti hlavou. „Vezmi aj ostatným. Dobrá známosť nie je nikdy na zahodenie,“ odpovie starenka. „Dobrá buchta tiež nie,“ ozve sa nová mamička a svojmu manželovi pridá ešte malý pekáč. „Pri takejto opatere je mi len ťažšie odísť,“ odpovie muž napoly žartom. „Sú to len dva týždne. Nemysli na to, Ondrej, poručík na zhromaždení tvrdil, že do tej doby tanky ani Pešť neprekročia. Za krátky čas bude našou najväčšou starostou už iba Pavlova škola!“ zasmiala sa žena. „Do žiadnej školy ma ťahať nebudú,“ vyhlási drobný hlások, „pôjdem na vojnu ako tata!“ Popri dohováraní rodičov svojmu synovi k tomu, že i na vojnu zručnosti treba, umýva stará pani nádoby z posledných spoločných raňajok. Napriek ubezpečovaniu múdrych mužov mestskej rady, napriek nadšeniu jej syna nad všetkými vynálezmi, ktoré sa k nim doniesli zo západu, akosi stále neverí ľahkosti, s akou odchod všetci prezentujú. „Len na chvíľu, mama, a už ma tu budete mať opäť,“ povie Ondrej s posledným bozkom na čelo. Deň sa ako obvykle končí polievaním kapusty, vedrá s vodou však zostali na Pavlových pleciach.

„A pre moju najmilšiu dcérku malý darček z Viedne,“ píše posledná veta v liste. Je to druhý, ktorý prišiel tú jeseň a posledný, ktorý prišiel v bielej obálke. V predošlých Ondrej opisoval situáciu z rôznych uhlov. Ospevmi hrdinstva svojich druhov a ich činov potvrdil slová chvály, šíriace sa z radnice. Syn generála, podľa jeho slov štedrý človek, mu dokonca ukázal miestnu výrobu traktorov a pluhov. Pani Dušana sa usmiala. Jej chlapec, vždy taký pracovitý, i teraz hneď kontaktoval kamaráta v meste, aby zapísal jeho nové poznatky. „Prelom, aký sme tu ešte nemali,“ nazval prácu, ktorá mala nastať po jeho návrate. Tresk spoza obloka starenku ukamžite preberie z denného sna. Výstrel. Podľa otrasu sa tanky blíži zo západu, môžu byť v susednej dedine. „Musíme sa schovať!“ kričí nevesta bežiacia späť, „dole, rýchlo!“

Vyhlasenie víťazstva sa k nim donieslo medzi poslednými. Pohreb pridlho nezvestných bol o mesiac na to. Pokým Pavol zo školy doniesol prvý diplom inžiniera a nadšene predstavil dedine technické vylepšenia jeho práce, starenka už ani nezapočuje slová starého generála: „Celkom ako jeho otec.“

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Jan Blažek

Gymnázium Ústí nad Orlicí, T. G. Masaryka 106

Jaký příběh skrývají dějiny mého kraje?

Ve špatném čase na špatném místě

V květnových dnech roku 1945 celé město očekávalo odjezd německých vojáků, obyvatelé se začínali pomalu radovat z konce války. Nálada ve společnosti však způsobila menší obezřetnost. Na tu doplatila skupinka kamarádů, kteří se sešli v lesíku nedaleko ústeckého hlavního nádraží. Vyrazili vyvěsit československou vlajku na rozhlednu Andrlův chlum. Povíдали si a snili o budoucnosti, dokonce se jeden z nich, Jaroslav Pánek, vytahoval před ostatními kapesním revolverem. Netušili, co se okolo nich děje.

„Ruce od sebe, lehněte na zem!“ vykřikl němečtí vojáci. Všechny hochy prohledali, spoutali a odvedli ke skladišti. U Pánka našli zbraň, u ostatních fotoaparát, dalekohled, trojbarevné pásky na rukáv, nic nechápali. Agresivní gestapáci vykřikovali nesrozumitelné povely. Dva z chlapců po opakovaných výsleších propustili, ti ihned roznesli nešťastnou novinu. Zbylé pětice se snažili zastat zástupci z radnice i otec dvou zadržených. Neúspěšně. Čekal je soud.

Nacisti narychlo podle stanného práva vynesli nemilosrdný verdikt, znějící smrt zastřelením. Nepomohla žádná obhajoba. V kanceláři výpravčího ležely na stole zabavené předměty, ty rozhodly. Večer kluky převedli přes koleje na příkrý sráz nad nádražím. Mladší ze synů Peřinových se chtěl zachránit skokem na projíždějící vagón. K jeho neštěstí však vojákova rána mířila přesně. Ostatní naposledy vydechli po sto metrech, kde zazněly čtyři smutné výstřely. Bezvládná těla jako výsledek obrovského nedorozumění ležela do rána ve svahu.

Druhý den již oblast zela prázdnotou, všichni Němci, armáda i civilisté odjeli vlaky směrem na Prahu. Dopoledne auto odvezlo mrtvé do márnice, společný pohřeb měli v neděli 13. května na ústeckém městském hřbitově. Následující dny odhalily strašlivý omyl, který způsobil tuto tragédii. Gestapo hledalo u železnice jiné osoby, jež pozorovaly nakládání armádních vozidel do vagónů. Jednalo se o pět mužů z Řetové, ti utekli domů, aniž by tušili, co zapříčinili.

Rodiny obětí neskutečně oplakaly své blízké. Jen si představte, že vám někdo zastřelí třeba sourozence, a vy musíte čekat několik hodin na příležitost, abyste ho mohli vyzvednout. Nejhorší mi přijde zbytečnost těchto pěti skonů, protože jediný důvod k nim byla pomstychtivost vojáků. Bohužel takových nedorozumění se stalo určitě více. To mě na tom osobně velice děsí a vzdávám hold všem, kdo přežili strasti války.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Anna Boehmová

Gymnázium Na Pražačce, Praha 3, Nad Ohradou 23

Co válka lidem vzala, co válka lidem dala?

Druhá světová válka je jedno z nejtemnějších a nejhorších období novodobých dějin. Proto bych se chtěla blíže dostat k tomu, co lidem válka vzala a také naopak dala.

Čeho si vzala válka bezpochyby nejvíc, jsou lidské životy. Zemřely desítky milionů lidí, z toho valnou většinu tvořili civilisté, kteří zemřeli na nemoci, hlad, bombardování nebo kvůli systematickému vyvražďování. Právě kvůli vyhledávání a následnému mučení a zabíjení Židů, Romů a dalších minoritních skupin ztratily život miliony nevinných lidí. Je přišerné si uvědomit všechny věci, se kterými se museli v ghettech a koncentračních táborech setkávat – hlad, nemoci, strach a ztráta blízkých, a jak hrozným způsobem museli zemřít; a neskutečně obdivuji jejich vytrvalost. Několik let žili v příšerných nehumánních podmínkách a ti, kteří přežili, si kromě pochroumaného zdraví dost jistě odnesli zničené i to mentální. Zažili něco, co si nikdo z nás dnes nedokáže představit, a bohužel je hrůzné zážitky a trauma pronásledovaly do konce jejich života.

Kromě toho se také nacisté mstili například právě za atentát na Reinharda Heydricha vypalováním a vyvražďováním vesnic, jako jsou třeba Lidice, kde byla ovšem spojitost s atentátem spíše jen záminkou. O život zde tak přišly další stovky lidí.

Pronásledování Židů také zapříčinilo rozpad mnoha přátelství a rodin. Lidé nahlašovali své dlouholeté sousedy a kamarády, manželé se rozváděli (například pokud byl muž Žid a žena ne) a vzbudilo to strach a nenávisť mezi lidmi.

V neposlední řadě lidé přišli o své domovy, a to nejen kvůli bombardování. Židovské domy a byty byly po deportacích jejich majitelů do koncentračních táborů zabírány jinými lidmi, a pokud se Židům podařilo přežít v táborech, neměli kam se vrátit.

Po všech těchto negativech (což samozřejmě nejsou všechna negativa druhé světové války) by asi nikdo z nás nechtěl věřit, že se dají najít i nějaká pozitiva. Nicméně nějaké jsem přece jen uznala za důležité zmínit.

První pozitivum je technologický a vědecký pokrok. Je to sice trochu sporné, jelikož se nové technologie využívaly k boji, ale pro poválečné účely to byl určitě důležitý pokrok. Byly vyvinuty nové lodě, letadla, ponorky, radary, bohužel i bomby a mnoho dalšího.

Ale hlavní věc, co by si lidstvo mělo z války vzít, je ponaučení. Pro všechny lidi, kteří chodí po planetě Zemi, by měla být válka neskutečně zastrašujícím příkladem toho, kam až lidská moc může dojít. Proto je strašně důležité, abychom si války, a to nejen druhou světovou válku, neustále připomínali, učili se o těchto hrůzných činech a s tím tak i uctili památku milionů lidí, kteří museli zbytečně zemřít.

Proto stále nechápu, jak po tom všem mohla vypuknout válka na Ukrajině. Po všech těch válkách jsem si myslela, že už jsme se jako lidstvo poučili a víme, že válečné konflikty vedou pouze ke zničeným nadějným životům a snům, rozděleným rodinám, párům, zničeným domovům, ale hlavně zbytečným ztrátám na nevinných životech. Ani po roce trvání války stále nechápu, proč se to znovu děje. Myslela jsem, že po dvou tak nesmírně strašných světových konfliktech už nikdo další takový nerozpoutá, a přesto tu sedím v únoru roku 2023 a píšu o právě probíhajícímu konfliktu v zemi, která od nás není až tak vzdálená, a spousta lidí tam denně umírá.

Válka nám rozhodně víc vzala, než dala, ale právě proto si musíme konflikty připomínat a vzpomínat na ně, abychom už nikdy neudělali stejné chyby, které stály život miliony lidí.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Matouš Bohatý

Gymnázium Pardubice, Mozartova 449

Jaký příběh skrývají dějiny mého kraje?

Ležel v trávě. Jemný větřík přinášel vůni jara a sluneční paprsky ho příjemně hladily po tváři. Měl zavřené oči, ale nespal. Přemýšlel. Vzpomínal.

Domov. Co je pro něj vlastně domovem? Malý útulný dům kdesi za oceánem? Díra v zemi, ve které se posledních několik měsíců skrývá? Nebo zajatecký tábor E7010, ze kterého utekl? A má vlastně vůbec domov?

Před očima výjevy. Dětství, Velká synagoga v Sydney, průzračná voda v zátocě Port Jackson, náborová kancelář australské armády, loď plující přes Indický oceán a nebe nad Krétou plné padáků.

„Němci, Němci se blíží!“ zakřičel někdo. Bez přemýšlení, bez váhání vyrazil. Popadl pistoli a běžel. Všichni běželi. Několik zaprášených vojenských vozidel šedozelené barvy stálo na příjezdové cestě. Po zuby ozbrojení vojáci SS tváří v tvář hrstce partyzánů. Zbraně připravené ke střelbě. Nervy napjaté.

Kdosi mu podal kus bílé látky. Zamával s ním nad hlavou a vykročil kupředu. Šel loukou plnou květin. Studený pot mu stékal po zádech, ve spáncích mu tepalo. Křičel. „Die Krieg... Est ist Ende. Aufgeben...“ Rozlehlo se ticho. A do toho ticha zarachotil kulomet.

Kulky svištěly vzduchem, zarývaly se do země a do zdi a on stál sám uprostřed rozkvetlé louky, uprostřed palby. Otočil se, chtěl se ukrýt, očima hledal jakoukoliv skrýš, narovnal se, „prásk“, a svezl se na zem.

Svěží vánek už dávno odnesl vůni střelného prachu, když se k jeho tělu, na louku pokrytou květinami a nábojnici, vrátili jeho spolubojovníci. Bylo 8. května 1945. Evropou doznívaly boje druhé světové války a tady, uprostřed květinami zalité louky, leželo tělo mladého australského vojáka. Toho posledního, kterého uvidí starý kontinent padnout. Tělo Phillipa Lawrence Saywella.

Dnes stojí v Miřetíně hrubý žulový památník. Připomíná již skoro zapomenutý příběh hrdiny, který ač sám už téměř svobodný, neváhal riskovat svůj život, aby pomohl ke svobodě ostatním. Připomíná hrdinu, který se do historie tohoto kraje s žulovým srdcem zapsal nesmazatelným písmem a který by dodnes mohl být vzorem ostatním.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Lukáš Dinga

Gymnázium Žilina

Co válka lidem vzala, co válka lidem dala?

Vojna je súčasťou našej histórie od nepamäti. Zanechala stopu nielen na spoločnosti, ale aj na jednotlivcoch, vzala mnoho životov, zničila mnoho rodín a spôsobila obrovské utrpenie. Na druhej strane, vojna dala ľuďom pocit jednoty, odolnosti, priestor na osobný rast a mnoho vynálezov.

Najviditeľnejšou a najničivejšou stratou je ľudský život. Vojna zanecháva stopy smrti a skazy, čo má za následok nesmiernu stratu životov. Vojaci zomierajú na bojisku a zanechávajú za sebou rodiny, ktoré smútia nad ich stratou, a v krízovej palbe sú často zachytení aj civilisti. Vojna berie nielen ľudské životy, ale aj budúcnosť a nádej celých generácií.

Vojna berie pokoj aj tým, ktorí prežijú. Trauma z vojny má dlhotrvajúce následky a spôsobuje emocionálne jazvy, ktoré sa možno nikdy nezahoja. Strach a úzkosť, ktoré prichádzajú s vojnou, často vedú k problémom s mentálnym zdravím, ako sú napríklad PTSD, depresia a úzkostné poruchy. Tí, ktorí majú to šťastie, že prežijú, sú ponechaní na to, aby si znovu vybudovali život vo svete, ktorý sa obrátil hore nohami.

Vojna však dala ľuďom aj určité dary, ktoré by inak nedostali. Jedným z týchto darov je pocit jednoty. V časoch vojny ľudia odkladajú svoje rozdiely bokom a spájajú sa, aby bojovali proti spoločnému nepriateľovi. Pracujú na dosiahnutí spoločného cieľa, zdieľajú svoje zdroje a navzájom si pomáhajú prežiť. Tento pocit jednoty môže priniesť pocit kamarátstva a bratstva, ktorý prekoná všetky prekážky.

Vojna môže ľuďom poskytnúť aj príležitosť na osobný rast. Výzvy a boje vojny môžu v ľuďoch priniesť to najlepšie. Tvárou v tvár nepriazni osudu sa ľudia učia byť silní, odolní a vynaliezaví. Učia sa byť sebestačnými a rozvíjajú zručnosti, ktoré možno nikdy nemuseli použiť v časoch mieru. Vojna môže tiež priniesť zmysel života a dať ľuďom dôvod bojovať za niečo väčšie, ako sú oni sami.

Na záver možno povedať, že vojna mala hlboký vplyv na ľudí, vzala im životy, pokoj v duši a ich budúcnosť. Vojna zároveň dala ľuďom potrebu sa prekonať a vynájsť sa. Cena vojny je privysoká, a preto je povinnosťou nás všetkých zabezpečiť, aby sme sa usilovali o mier a pracovali na svete, kde vojna nebude potrebná. Len tak môžeme skutočne pochopiť skutočnú cenu vojny a dary, ktoré nám dala.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Kryštof Doležal

Gymnázium Ústí nad Orlicí, T. G. Masaryka 106

Jaký příběh skrývají dějiny mého kraje?

Nejmladší nositel Československého válečného kříže Oldřich Doleček
(vypravování)

„Oldo, vstávej, ať ti neujede vlak a stihneš školu,“ řekla mi maminka jako obvykle ráno. Na cestě z naší hájovny k nádraží jsem se zamyslel. Od doby, co započala válka, asi před čtyřmi roky, se mi změnil život. Otec se zapojil do protinacistického odboje, poté do Obrany národa, dokonce u nás žijí i partyzáni. Němci za námi přijdou, jasně, jenže co pak bude s mými příbuznými? Všechno si to uvědomuji, ba tátovy činy plně podporuji. Jsem velice rád, že mu můžu pomoci alespoň přenášením informací od vzbouřenců, jelikož mi je pouze čtrnáct let.

U kolejí stál člověk, který chtěl předat sdělení důležitému orlickoústeckému odbojáři. Vyrušil mě z myšlenek. Použil obvyklou strategii – vlézt do kupé, tam ho vždy musím najít a poté můžeme v klidu mluvit. Po získání zprávy jsem ji měl předat, existoval jediný problém, že rozhovor s povstalcem mohl trvat pouze krátkou chvílí. Tato překážka pro mě neznamenal velkou obtíž, protože podobné činnosti provádím už asi půl roku.

Při setkání se nic zvláštního nestalo, pouze ke konci mi sdělil: „Dávej pozor, Němci začali hromadně zatýkat, možná tě již znají.“ Sakra, brzy moji známí zažijí peklo, pomyslel jsem si. Uplynulo několik dní, avšak pořád nic, proto jsem se přestal tolik strachovat. Paní učitelka nás s kamarádem Janem po vyučování zdržela kvůli domácímu úkolu z matematiky. „Konečně zase domů. Měj se, Honzo,“ pověděl jsem příteli a odkráčel na vlak.

Při návratu domů mě neopustil špatný pocit, ale netušil jsem proč. Před domem byly slyšet divné zvuky, jakoby něčí řev. Báł jsem se, ale nakonec jsem otevřel dveře a viděl jsem něco hrozného. Přibližně deset Němců drželo moji rodinu a mlátili otce. V momentě, kdy mě spatřili, rozeběhli se, shodili mě na zem. Bili mě, vystřídali se na mně asi všichni. Ale já věděl, že za žádnou cenu nesmím nic říct. Neúčinnost jejich činů je naštvala ještě víc. Poté si toho už moc nepamatuji. Při smyslech jsem se ocitl za jízdy autem, které nás vezlo do pardubické gestapácké věznice. Také tam nacisté řvali. Všechno mě hrozně bolelo, hluk tomu jistě nepomáhal. Matka a sestra strašně vzlykaly, i přesto se o mě s tatínkem snažili starat. Cesta se vlekla dlouho, neskutečně dlouho. V Pardubicích nás rozdělili, já skončil jenom s několika lidmi v cele, nevěděl jsem, kde spali ostatní.

Co se mnou bude? Hlavně, co bude s mými příbuznými? Tak zněly otázky, jež se mi stále honily hlavou. Bylo očividné, že já živý nevyvážnu. Netloukli by mě tolik, kdybych se měl někdy vrátit. Jenom jsem doufal, že moji kamarádi a můj rodinný kruh přežije, nejlépe když budou brzo z věznice propuštěni. Ještě jsem nepředpokládal svoji budoucnost – za dva roky zemřu slepý, paralyzovaný, dokonce s tuberkulózou v německé nemocnici.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Julia Gašiorowska

I Liceum Ogólnokształcące im. Bartłomieja Nowodworskiego w Krakowie

Co by bylo, kdyby nebyly Lidice?

Krakov 21. 02. 2023

Milá Milado Novotná!

Píši Ti, abych vyjádřila svou lítost a soustrast nad tím, co se stalo Tobě, Tvé rodině a Tvé vesnici. Byla jsi jedním z mnoha nevinných lidí, kteří přišli o život kvůli bestialitě, kterou přinesla válka. Je nepředstavitelné, jak jeden člověk může způsobit peklo na zemi milionům lidí a zanechat velkou stopu na jejich pozdější psychice. Kolik životů bylo zničeno, kolik rodin bylo postiženo tragédií? Čím se všichni tito lidé provinili? Bylo to jejich původem, odlišnou kulturou, radostí ze života? Naštěstí válka skončila a na její oběti zůstala památka a vzpomínky. Byla jsi tak mladá, celý svět Ti ležel u nohou. Měla jsi toho tolik před sebou, tolik snů a plánů ke splnění. Tolik lidí jsi ještě mohla poznat a navázat nové vztahy. Ale ze dne na den se z toho všeho kvůli nelítostné krutosti okupantů staly jen nenaplněné sny. I přes odstup času od těchto událostí mě trápí otázka: co by se s Tebou stalo, kdyby nebylo Lidic? Možná bys žila se svou rodinou v té samé nebo jiné vesnici? Možná by Ti učení nešlo, a možná bys měla samé jedničky (není to důležité), možná bys vyrůstala sama nebo společně s dalšími dětmi uprostřed krásných luk a poklidného venkovského života? Mohla by z Tebe být krásná a chytrá dívka a studovala bys v hlavním městě? Nebýt Lidic, pravděpodobně bys založila rodinu s mužem, který by Tě miloval, vážil si Tě a staral se o Tebe. Bydlela bys s ním a partou rozkošných dětí v krásném bytě. Byla bys dokonalou paní domu. Nebýt Lidic, našla bys svou vysněnou práci. Mohla by ses stát slavnou herečkou s velkým talentem, účinkovat v divadlech po celém světě nebo ve filmových trháčích, anebo bys třeba jako Miloš Forman získala Oscara za režii. Mohla by ses také uplatnit v hudebním průmyslu jako zpěvačka nebo jako členka orchestru, která hraje na svůj oblíbený nástroj. Nebo bys možná našla své povolání v architektuře, stavěla bys domy či školy nebo navrhovala neobvyklé stavby jako je Tančící dům v Praze, který je nyní obdivován turisty z Česka, Polska a dalších zemí? Mohla by ses stát i vynikající spisovatelkou, známou nejen mezi svými krajinami, jako byl Bohumil Hrabal. Nebýt Lidic, určitě by Tě lákala dobrodružství, chtěla bys poznávat svět a možná bys přijela do mého města, do Krakova, který je také starodávny jako Praha nebo Lidice. Navštívila bys různé památky, muzea s galeriemi neobvyklých soch a obrazů. Z těchto výletů by sis jistě odnesla mnoho nezapomenutelných vzpomínek a zážitků, o kterých bys mohla vyprávět své rodině nebo přátelům. Ale to všechno Ti bylo najednou sebráno, a co hůř, na začátku Tvého života. Osud Ti připravil nespravedlivý konec Tvého, do jisté chvíle určitě radostného života. Konec, který pro mě (a pravděpodobně i pro mnohé další) je a bude výrazem strašlivé krutosti války, která kromě vojáků válčících stran vraždí i nevinné děti, jejich matky a rodiny. Na konec, na který jsi určitě nebyla připravena, by nebyl připraven nikdo. Nečekaně ses stala, stejně jako další lidické děti, symbolem krutosti Němců, ale zároveň zosobněním hrdinství. Lidice by se už nikdy neměly opakovat! Kdy to konečně všichni pochopí a přestanou, jako je tomu nyní na Ukrajině, zabíjet nevinné děti, které nedostaly příležitost vyrůst a tvořit lepší svět?

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Michal Holeša

Gymnázium Žilina

Co válka lidem vzala, co válka lidem dala?

Vojna je jednou z najničivejších udalostí v dejinách ľudstva. Ľudí môže pripraviť o mnoho vecí vrátane ich životov, blízkych, domovov a pocitu bezpečia. Vojna však môže ľuďom poskytnúť aj príležitosti na rast, učenie a odolnosť. V tejto eseji budeme skúmať negatívne aj pozitívne aspekty toho, čo vojna ľuďom berie a čo im môže dať.

Najprv preskúmame, čo vojna ľuďom berie. Vojna je notoricky známa tým, že si vyžiada nespočetné množstvo životov a zanecháva za sebou stopy skazy a smútku. Ľudia vo vojne strácajú svojich blízkych, a smútok a bolesť, ktoré pociťujú, sú nemerateľné. Straty na životoch môžu viesť aj k poklesu počtu obyvateľov, čo môže mať výrazný vplyv na hospodárstvo a infraštruktúru krajiny. Ničenie spôsobené vojnou môže mať za následok aj stratu domov, podnikov a iného majetku, v dôsledku čoho ľudia zostanú bez prístrešia, potravín a základných potrieb. Okrem toho môže vojna zbaviť ľudí pocitu bezpečia, čím sa stávajú zraniteľnými voči násiliu, krádežiam a iným trestným činom.

Vojna však môže ľuďom poskytnúť aj príležitosti na rast a vzdelávanie. Počas vojny sú ľudia nútení prispôbiť sa novým situáciám a rozvíjať zručnosti, o ktorých si nikdy nemysleli, že ich budú potrebovať. Vojaci na frontoch sa napríklad učia zručnostiam, ako je prežitie, tímová práca a vodcovstvo, ktoré môžu byť prospešné v ich budúcej kariére a osobnom živote. Vojny navyše môžu u ľudí vytvoriť pocit jednoty a vlastenectva, pretože sa spoja, aby podporili svoju krajinu a svojich spoluobčanov. To môže viesť k silnejšiemu pocitu spolupatričnosti a väčšiemu oceneniu slobôd a práv, ktoré majú.

Vojna môže mať v niektorých prípadoch pozitívny vplyv aj na hospodárstvo. Počas vojny vlády často zvyšujú výdavky na obranu a infraštruktúru, čo môže vytvárať pracovné miesta a stimulovať hospodársky rast. Napríklad druhej svetovej vojne sa často pripisuje zásluha na tom, že vytiahla Spojené štáty z veľkej hospodárskej krízy a naštartovala ich hospodárstvo. Okrem toho môžu vojny viesť k technologickému pokroku a vedeckým objavom, keďže vlády investujú do výskumu a vývoja, aby získali náskok pred svojimi nepriateľmi. Vývoj radaru, prúdových motorov a jadrovej energie je len niekoľko príkladov technologického pokroku, ktorý bol urýchlený tlakom vojny.

Na záver možno povedať, že vojna berie ľuďom veľa, vrátane ich životov, blízkych, domovov a pocitu bezpečia. Ničivé následky vojny sa nedajú podceňovať. Je však dôležité uznať, že vojna môže ľuďom poskytnúť aj príležitosti na rast, učenie a odolnosť. Počas vojny sú ľudia nútení prispôbiť sa novým situáciám a rozvíjať zručnosti, ktoré by inak nemali. Vojny môžu tiež vytvárať pocit jednoty a vlastenectva, pretože ľudia sa spájajú, aby podporili svoju krajinu a svojich spoluobčanov. Vojny môžu viesť k hospodárskemu rastu, technologickému pokroku a vedeckým objavom. Je na nás, aby sme sa poučili z minulosti a usilovali sa o mier, aby sme pozitívne účinky vojny dosiahli bez bolesti a utrpenia, ktoré spôsobuje.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Klára Hrušková

Základní škola Opava, Boženy Němcové 2, příspěvková organizace

Co by bylo, kdyby nebyly Lidice?

Lidice. Jméno obce, při jehož vyslovení se každému z nás vybaví neodmyslitelná část českých dějin. Ale co by nás potkalo, kdyby se vztek nacistů ubíral jiným směrem?

Lidice byly pouhou obětí nacistického běsnění po atentátu na Heydricha. Nacisté potřebovali najít viníky atentátu a tím jednak uklidnit zuřícího Hitlera, který chtěl mnohem více zatčených a popravených, ale také dát najevo světu a lidem v protektorátu, čeho všeho jsou schopni. V době vypálení Lidic už navíc nacisté věděli, že Lidice nemají s atentátem ani s odbojem nic společného. Vše bylo zinscenováno.

Ale kdyby si nacisté nevybrali Lidice, nejspíš by tento osud potkal jinou vesnici. Je však možné, že by nacisté zvolili úplně jiný postup nebo formu teroru. Vždyť je nezajímalo, jakým způsobem dosáhnou svého cíle, hlavně to muselo vypadat, že na to mají právo a že si to ti lidé zaslouží. Možná by spousty jiných nevinných lidí byly popraveny nebo poslány do koncentračních táborů. Méně pravděpodobnou možností také může být, že by nacisté postupovali stejně jako v předcházejících dnech a k teroru tohoto typu by vůbec nedošlo. To by ale nejspíš nemělo za následek prozrazení úkrytu parašutistů, a bez toho by stanné právo mohlo trvat ještě dlouho po atentátu. Nemůžeme tedy vědět, jestli by tak konečný počet obětí nebyl ještě vyšší.

Na druhou stranu vyhlazení Lidic mělo obrovskou odezvu ve světě. V Americe byly některé vsi přejmenovány na Lidice, děti dostávaly jména na počest této vsi a různé vojenské jednotky bojovaly ve jménu Lidic. Úspěšné provedení atentátu na Heydricha navíc zvedlo úroveň a postavení naší exilové vlády v Londýně a také napomohlo naší zemi dostat se na stranu vítězných velmocí. Velká Británie s Francií uznaly mnichovskou dohodu za neplatnou. Vypálení Lidic možná mohlo dodat některým lidem odhodlání nevzdat se a nedovolit Říši, aby nás takto utlačovala a terorizovala dál. Některým možná právě Lidice daly odvahu přidat se k odboji a bojovat za naši svobodu alespoň tou měrou, která zde byla možná. Nemůžeme však odsuzovat ty, kteří se toho zalekli. Ne každý dokázal žít ve strachu z toho, že kdykoli je může někdo udat nebo že je jen tak bez důvodu zavřou či popraví. A nikdo z nás nemůže vědět, jak bychom se na jejich místě zachovali my.

Lidice nezmizely nadobro. Na jejich místě byla po válce vybudována nová obec se stejným jménem. Možná tam ještě dnes žije někdo z původních lidických obyvatel, jenž přežil válku. Je zde také památník, jehož součástí je i sousoší všech lidických dětí, které během druhé heydrichiády zemřely.

Celou lidickou tragédií přežila mladá hrušeň, jež byla svědkem všeho, co se tam v osudový den stalo. Ze spálené půdy znovu obrazila a stala se symbolem života a naděje. Její štěpy dnes můžeme vidět na různých místech po celém Česku a ji samotnou v památkové oblasti v Lidicích.

Lidice se staly jedním ze symbolů boje proti nacismu. Také jsou nám připomínkou hrůz, jež se děly a na které bychom nikdy neměli zapomenout, aby už se nikdy nemohly opakovat.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Adriana Husníková

Gymnázium Kladno

Co válka lidem vzala, co válka lidem dala?

Války. Velké téma napříč celou historií lidstva. Je snad válčení přirozeností člověka? Rozhodně by tomu tak být nemělo. Obzvláště v dnešním moderním vyspělém světě. Ale bohužel i dnes se války dějí. Mnozí trpí, ti, co přežijí, možná ještě více než ti, co v ní zemřeli. Ve válkách vždy umíralo a bude umírat spousta a spousta nevinných lidí, kteří si jenom chtěli žít svůj život se svojí rodinou. Války vzaly domovy, práva lidí kvůli jejich vzhledu nebo vyznávání víry, vzaly zdravý rozum mnoha lidem. Kvůli válkám jsme jako lidstvo přišli i o spoustu historických památek, které mohly dnes mít nevyčíslitelnou hodnotu. A mohly klidně přinést přínos do historie. O válkách a jejich následcích se učí ve školách. Je to něco, o čem by každý měl vědět, ale i přesto se stále války dějí. Proč? Kvůli většímu území? Kvůli pomstě? Takové ztráty pro většinu, aby byla uspokojena menšina? To přece není fér. A když se to tedy děje, je alespoň něco, co nám válka dá? Zkušenost. Zkušenost, ze které je potřeba se ponaučit, aby se neopakovala. Je smutné sledovat, jak se historie neustále opakuje, protože lidstvo je nepoučitelné. Z válek by si lidé měli také odnést, aby si vážili toho, co mají, protože nikdy nevědí, co se může stát, a o všechno můžou přijít lusknutím prstů. Vážít si své rodiny, zdraví, svého majetku, ať je jakýkoli. Války nám daly spoustu literárních děl, které o tomto pojednávají. Řeší válku jako takovou, její dopad a nevděčnost lidí. Říká se, že člověk neví, co má, dokud to neztratí a já si myslím, že tomu opravdu tak je. Když se s někým začnete bavit o válce, tak ta debata pravděpodobně nebude v duchu podpory dané války. Nikdo by neměl chtít válku. Opravdu všechny ty ztráty za to stojí? Rozhodně by neměly a je smutné, že se v naší společnosti najdou lidé, kteří to tak nevidí. Nebojím se říct, že vlastně pořádně nevíme, co všechno válka lidem vzala. Ve válce mohl zemřít člověk, který by později byl velmi významný pro vývoj lidstva, ale to je jedno velké „co by kdyby“.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Rebeka Jurigová

Gymnázium Žilina

Co válka lidem vzala, co válka lidem dala?

Vojna ako krvavý drak, ktorý sa plazí po krajine, ničí všetko, čo prichádza do jeho cesty. Ľudia sa boja jeho ohnivého dymu a kriku, no napriek tomu sa odvážia vydať do boja, lebo veria, že tým získajú niečo cennejšie. Cennejšie ako je život?

Vojna im dala hrdosť, odvahu a silu, ktorú nikdy predtým nepoznali. Ukázala im, že aj v najtemnejších chvíľach dokážu prekonať strach a bojovať za svoju vlasť, že ich život môže mať väčší význam ako len prežívanie každodenného života. No za túto cenu im zobrala oveľa viac. Zobrala im ľudské radosti, ktoré robia človeka človekom. Radosti, ktoré majú väčšiu váhu ako pocit moci a hrdinstva, za ktorý musia ľudia bojovať. Zobrala im bezstarostné detstvo, mladosť plnú snov a nádejí, rodiny, priateľov a milovaných. Vytrhla im kus duše, ktorý už nikdy nedorastie. Vojna je ako kyselina, ktorá ničí všetko, čo jej prichádza do cesty. Zanechala na ľuďoch stopy, ktoré sa nedajú zahľadiť. Stopu bolesti, traumy a smútku, ktorá ich bude sprevádzať celý život. Vojna ako démon, ktorý sa usadil v ich dušiach, bude kričať svoje kliatby ešte dlho po tom, ako sa ozve posledný výstrel. Ľudia, ktorí prežili vojnu, sa musia vyrovnávať s týmito dôsledkami po zvyšok svojho života. Musia sa naučiť žiť s bolesťou a ranami, ktoré im vojna zanechala. Musia sa naučiť žiť bez tých, ktorých stratili. A musia sa naučiť žiť s tým, že už nikdy nebudú tí istí, ako boli predtým. Vojna je ako živý had, ktorý sa viaže okolo ľudských srdiec, utláča ich a bráni im dýchať. Ukradne im radosť a mladosť a nahradí ju strachom z budúcnosti. A tak ľudia, ktorí prežili vojnu, musia bojovať nielen s následkami, ktoré im vojna zanechala, ale tiež s tým, aby sa nevzdali a neprepustili sa tomuto hadovi. Musia sa naučiť žiť s tým, že ich život bol zmenený a že musia ísť ďalej, aj keď to bolí. Musia sa naučiť žiť s tým, že ich minulosť bude stále prítomná a utečú jej len v snoch. Ich domy, kde videli celý svoj život, sú už len ruinami, v ktorých sa im prehráva život. Rozbitý svadobný porcelán môže už len letmo pripomínať krásne chvíle bezstarostnej lásky, ktorú si vojna kruto zobrala pod svoje krídla. Vojna je ako živý plameň, ktorý ničí všetko, čo prichádza do jeho cesty, no zároveň dáva ľuďom silu a odvahu bojovať. Vojna je ako bumerang, ktorý sa vracia, keď sa najmenej čaká a zasiahne ľudí, ktorí si mysleli, že sú v bezpečí. Je ako sen, z ktorého sa raz chceme prebudiť a uvedomiť si, že bol iba ilúziou a skutočnosť je iná.

Slovo vojna môžeme len ťažko použiť s radosťou v hlase. Dokážu to len silní, ktorí v rozprávaniach z najťažšieho obdobia dokážu vytiahnuť niečo krásne, ľudské. Z niečoho tak veľmi neľudského. Dokážu hovoriť o láske či kráse ľudstva, ktoré sa dokázalo spojiť. Práve vojna má tak obrovskú moc spájať ľudí putom silnejším, ako je ona sama. Ak ich nerozdelí ona, prekážky bežného života sú prechádzkou jemnými trňmi ruží. Vojna nikdy nedala ľuďom toľko, koľko im zobrala. Ničí životy ľudí, pretože sa dostáva do rúk, ktoré prekypujú túžbou po moci.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Jana Karhanová

Gymnázium Jaroslava Vrchlického, Klatovy

Jaký příběh skrývají dějiny mého kraje?

Čepice aneb osudová chyba

Neděle 6. května 1945. Po poledni toho dne vítají sušičtí občané ve svém městě americké vojáky 4. pancéřové divize. Zato ve Zvíkově, malé vesničce poblíž Sušice, se především u Klímů, v domě č. p. 4, rozhostil velký smutek. Trochu zjednodušeněji by se dalo říci, že na vině celé této tragédie byla vlastně čepice.

O den dříve, 5. května, padli američtí vojáci do podlé německé léčky u Zhůří, deset Američanů zde zahynulo. Od té doby měli spojenečtí vojáci napjaté nervy a stali se ostražitějšími. Snad až příliš.

Patnáctiletá Maruška Klímová se vracela s kamarádkou ze mše sloužené v kostele v blízkých Hlavňovicích. Dívky dostaly varování, že se blíží američtí vojáci, ale rozhodly se dojít necelý kilometr domů. Krátce předtím, než dosáhly cíle své cesty, spatřily americké vojáky. Rozeběhly se směrem k vesnici, aby radostnou zprávu – příchod osvoboditelů z područí skopčáckých fašistů – oznámily doma.

Maruška měla na hlavě naneštěstí čepici, jež zdálky mohla připomínat německou. Tomuto mylnému dojmu podlehl také jeden z Američanů a vyslal za Maruškou dávku střel. Dívka utrpěla vážný průstřel břicha a poté, co byla odvezena na ošetření americkým Červeným křížem, jako kdyby se po ní slehla zem. Rodina se poptávala, kde mohla, děda se dokonce pěšky vypravil do Zwieselu. Marně. Neměli tušení, že 14. května Maruška následkům zranění podlehla a byla pohřbena v Klatovech. Teprve v červnu se rodina dopátrala dívčina osudu a 20. června se konal v Hlavňovicích důstojný pohřeb nešťastně zastřelené Marušky.

Celý tento incident, tragický omyl, připomíná pomníček vybudovaný na jevišti, kde si hlavní roli zahrála krutě zlomyslná náhoda. Celý lidský život není mnohdy víc než pouhá skládačka ze střípků a útržků náhod. Ruleta, kolo štěstí i neštěstí, se bez ustání otáčí a to, co padne, vezme osud s povděkem za bernou minci. Možná by bývalo stačilo, kdyby se dívky v Hlavňovicích zdržely. Možná mohlo být všechno jinak, kdyby Maruška neměla na hlavě svou čepici. Možná kdyby Američané předcházející den nepadli do pasti... V životě však žádné kdyby a alternativní možnosti neplatí. Je to jen buď a nebo.

Ačkoli žádná slova nemohou nahradit zbytečně zmařený lidský život, dostalo se Maruščině rodině nakonec přece jen omluvy z americké strany. Toto gesto přišlo až po 74 letech od onoho neštěstí, nicméně lepší téměř po tři čtvrtě století než nikdy. Velkou roli v tom sehrál také známý propagátor Šumavy Emil Kintzl, jenž o této staré události promluvil v pořadu Zmizelá Šumava.

Takových případů, jako je ten Marušky Klímové, se stalo na konci války bezpočetně. Mnoho z nich upadlo mezi lidmi v zapomnění, pouze v srdci pozůstalých těchto obětí rozhořivají bolestný plamínek vzpomínek. Rozhodně je důležité, abychom si stále připomínali historii, jež od nás není oddělena neprostupnou zdí. Co bychom byli bez našich předků? Snad jen vratké stromy bez kořenů, stromy, potácející se přítomností, vyhlížející budoucnost a neznající minulost.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Agnieszka Komarnicka

Zespół Szkół Rolniczych im. Tadeusza Kościuszki w Namysłowie

Co válka lidem vzala, co válka lidem dala?

Válka je slovo, které si rozhodně spojujeme s něčím zlým. Už od dětství nám bylo vysvětlováno, v čem spočívá, a byla nám představována v negativním světle. Pokud byste se zeptali náhodného člověka na ulici na výhody a nevýhody ozbrojených konfliktů, jistě by vám snadno vyjmenoval mnoho negativních dopadů, ale s těmi pozitivními by měl skutečný problém. Proto bych si ráda udělala chvilku a zamyslela se na toto téma. Níže se pokusím zamyslet nad tím, co válka lidem dala a co jim vzala. Počínaje zřejmou otázkou – co válka lidem vzala?

Vzala miliony nevinných životů, to je jisté. Samozřejmě zemřeli zároveň dobří i špatní lidé, kteří se bojů zúčastnili, ale také civilisté. A těch nám je líto nejvíce. Byli nepřipravení, vyděšení. Dobrým příkladem je příběh Lidic. Nikdo z nich za nic nemohl, byly zavražděny dokonce i děti, které vůbec nechápaly, co se děje. Neúčastnily se žádných sabotážních akcí, nevěděly nic o politice. Chtěly být jen v bezpečí se svými blízkými.

Vzala nám také mnoho krásných budov, a dokonce celá města. To se bohužel stalo Varšavě v roce 1944. Po vypuknutí varšavského povstání padlo v Berlíně rozhodnutí srovnat město se zemí, a tak se i stalo. Po skončení války si Poláci své hlavní město sami obnovili. Vzala lidem zdraví – jak psychické, tak fyzické. Mučení v sídlech gestapa, vězeních, každodenní strach o vlastní život. To všechno po sobě zanechalo stopu. Mnoho lidí bylo také zraněno při bombardování. Velmi dobře to odráží citát z knihy Ericha Marii Remarqua s názvem „Na západní frontě klid“ – „Bylo nám osmnáct a začali jsme milovat svět a bytí; do toho nám přikázali střílet. První granát, který dopadl, zasáhl naše srdce“.

Dobře, ale co takového válka mohla udělat pro lidi? Jaká jsou její pozitiva?

Zdá se mi, že především nové technologie, lepší armáda, inovativní řešení již dávno existujících problémů. Díky válce vznikla společenství jako EU, NATO a MVČK. Začali jsme si pomáhat místo toho, abychom se hádali. Hodně se rozvinula i medicína, začala se používat nová řešení a způsoby léčby, abychom dobře zvládli tuto nelehkou dobu. Často to byly prostě experimenty, díky kterým bylo možné se dozvědět mnoho nového o medicíně a lidském těle. Sám Hippokrates řekl: „Jedinou správnou školou pro chirurga je válka.“

Myslím, že válka dala lidem mimořádné vztahy. Kdyby nedošlo k této situaci ve světě, někteří lidé by se nikdy nesetkali. Není to tak dávno, co jsem četla knihu podle skutečného příběhu s názvem „Černá a fialová“ od Wojciecha Dutky. Vypráví o lásce mezi esesákem a Židovkou. Ona byla ze Slovenska, on z Rakouska. Za jiných okolností by nebylo možné, aby se setkali. A přesto tato láska kvetla. Mnoho lidí z úplně jiných koutů světa a prostředí se poznalo díky válce – prý to byly nejsilnější vztahy – protože byly propletené trním. V důsledku toho se také prolínaly různé kultury.

Během studené války se velmi rychle rozvíjel průmysl i armáda, takže mj. i díky tomu jsme dosáhli přistání člověka na Měsíci nebo vytvoření systému GPS.

Závěrem lze říci, že válka je bezesporu negativním jevem a měli bychom udělat vše pro to, abychom jí zabránili. To ale neznamená, že nepřinesla nic dobrého. Dle mého názoru je možno si z každé situace vzít něco pozitivního. Dokonce i z tak tragické, jakou je existence ozbrojeného konfliktu mezi různými zeměmi.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Matěj Krajčí

Gymnázium Jevíčko

Co válka lidem vzala, co válka lidem dala?

Na válečné konflikty je často pohlíženo pouze z negativní stránky. Většina z nás vidí pouze stovky až tisíce mrtvých či raněných vojáků. A jen málokdo si uvědomuje jejich důležitost pro rozvoj vědy a techniky.

Přesto bych začal s negativními dopady druhé světové války, nejničivějšího konfliktu v dosavadních dějinách lidstva.

Během šesti válečných let přišlo o život zhruba šedesát milionů lidí. Nejednalo se pouze o vojáky, ale i o civilní obyvatelstvo. Došlo k mnoha válečným zločinům, přičemž tím největším byl holokaust, kdy se Němci pokusili vyhladit celou židovskou populaci ve vyhlazovacích táborech. V těchto táborech ale umírali i příslušníci dalších etnik a národností, například Romové, Češi, Slováci, Poláci, Němci a mnoho dalších. Rovněž bylo vybombardováno mnoho měst, jiná byla zničena dělostřelectvem a některé obce byly vypáleny na výstrahu. Tento osud potkal i středočeskou obec Lidice nebo východočeskou vesnici Ležáky. Kvůli tomu zůstaly tisíce lidí bez domova. Ničivý byl i dopad na přírodu poničenou přesuny armád.

Válka neničí pouze materiálně, ale i psychicky. Muži vracející se z fronty trpěli psychickými poruchami a jejich opětovné zapojení do společnosti bylo náročné. Společnost byla rozpolcena a z Němců se stal nenáviděný národ, což vedlo k divokým poválečným odsunům, kdy nezřídka docházelo k surovému napadání bezbranných lidí.

Rozdělení Evropy demarkačními liniemi přímo vedlo k poválečnému rozdělení na východní a západní blok, což vyústilo ve studenou válku. Mnoho zemí tak z nacistické nadvlády přešlo pod nadvládu komunistickou. Mezi nimi i Československo.

Pozitivní dopady druhé světové války nalezneme především na poli vědy a techniky.

Nebýt vynálezu radaru, noční letecká doprava by neexistovala. Rovněž nalezení způsobu využití jaderné energie nám umožnilo ekologičtější výrobu elektrické energie. Došlo k zdokonalení plastické chirurgie (počátky datujeme už k Velké válce). Raketová fyzika, která se nejvíce rozvíjela v Německu, umožňuje výzkum vesmíru. Po válce se mnoho německých vědců podílelo na výzkumu pro NASA a mají podíl na dosažení povrchu Měsíce.

Nakonec zmíním jen to, že válka rozhodně není pozitivním jevem, ale výrazně napomohla k posunu naší civilizace. Je to však správné, nebo nás vede blíže k zániku?

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Zdeněk Krčák

Gymnázium Ústí nad Orlicí, T. G. Masaryka 106

Jaký příběh skrývají dějiny mého kraje?

Co v sobě dokáže skrýt jedna nevinná noc

Po Vánocích roku 1941 já, Jiří Potůček, nastupuji do bombardéru společně s mými spolupracovníky velitelem Alfrédem Bartošem a jeho zástupcem Josefem Valčíkem. Kontroluji si balení padáku, jak nás to učili v seskokové škole u Manchesteru. Jsem nervózní, jelikož se jedná už o třetí pokus kvůli špatnému počasí. Můj kamarád mi říká přes hluk motorů: „Neboj, už jsi dvakrát měl skočit, tak proč bys to nedokázal napotřetí.“ Vznášíme se z londýnského vojenského letiště Tangmere. Na palubě panuje vcelku dobrá nálada, rozebíráme naše plány a strategii s dalšími výsadkovými skupinami Anthropoid a Silver B.

Přelétáme nad východním Německem a pilot prudce zvedá aeroplán v důsledku tamního počasí a kvůli možným radarům. Vidím vystrašené a zároveň zvědavé obličej. Jan Zemek ze Silver B mě ujišťuje: „Stoupání je jenom kvůli radarům, větší problémy na nás ještě čekají podle meteorologické předpovědi.“ Poté ho vidím, jak od kapitána letounu dostává povolení a vyskakují společně s Vladimírem Škachou. Závidím jim, že už to zvládli a modlím se, ať také dostaneme od dispečinku povolení.

Z pilotní kabiny se ozve hlas, který dává pokyn k seskoku! Červené světlo začne blikat a dveře bombardéru se vyklápějí. Ucítím velice chladný vzduch, ale vím, že pilot nemůže níže klesnout vinou povětrnostních podmínek a radarů. Soustředím se, abych nic nezkazil. První skáče náš velitel. Poté se rozbíhám. Vnořuji se do temné noci někde nad protektorátem. Ručička se přesouvá do zeleného pásma budíku, pohotově tahám za šňůry padáku. Plachta úspěšně vyletěla. Najednou se pode mnou rozprostřou zachumelené stromy. Rychle napnu lana. Letím směrem k poli. Napnu nohy a narazím do tvrdé zmrzlé půdy. Běžím k nejbližší ceduli, kde mám s mými spolupracovníky domluvené místo setkání.

U ukazatele stojí jenom Alfréd a netrpělivě čeká na ostatní členy: „Koukej, jsme pár kilometrů od Chrudimi a třicet od Pardubic.“ Ptá se mě také na Josefa, jestli jsem ho neviděl. Když nepřichází, velitel zavelí a jdeme směrem k blízké skrýši v tamních lesích otestovat vysílačku a spojit se s Londýnem. Přesouváme se do nedalekého úkrytu v nehlídaném dole, kde skrýváme naše padáky, vybalujeme zásoby s oblečením a falešnými doklady. Rozděláváme oheň a opatrně vytahujeme vysílačku z pouzdra. Zapínám ji, ale nefunguje. Začínám nadávat, avšak Alfréd mě uklidňuje: „Na nadávky tu teď není čas, potřebujeme zjistit závažnost problému.“

Odhaluji důvod poruchy kvůli ulomeným elektronkám, které se pravděpodobně poškodily při seskoku. Rozebírám vysílačku a snažím se vadu odstranit. Po několika marných pokusech zjišťuji, že ji bez dodaných součástek nelze obnovit. Veliteli povídám: „Sakra, nejde to opravit!“ Náčelník se akorát na mě podívá s nic neříkajícím výrazem a praví: „Zítřka se přesouváme do Pardubic, znám tam jednoho odbojáře pracujícího v Tesle.“ Už se pomalu uklidňuji a s poručíkem uléháme ke spánku u vyhasínajícího ohně s plnou hlavou myšlenek na události, které se odehrály za posledních čtyřadvacet hodin.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Aneta Kreibichová

Gymnázium Na Pražačce, Praha 3, Nad Ohradou 23

Co by bylo, kdyby nebyly Lidice?

Co by bylo, kdyby nebyly Lidice?

Asi není nikdo, kdo by neslyšel o vyhlazení Lidic nacisty 6. června 1942. Nacisté jako pomstu za atentát na říšského protektora Reinharda Heydricha obklíčili tuto malou obec severovýchodně od Prahy a vyvraždili muže, ženy a děti poslali do koncentračních táborů. Dále vypálili celou vesnici a srovnali ji se zemí. Vyhlazení Lidic bylo ukázkou další velké brutality nacistů a jasným důkazem, že nacistický režim je velmi krutý a nemilosrdný. Bylo to poprvé, kdy nacisté takovouto událost vyhlásili do světa. Předtím lidé o žádném ničení vesnic a hromadném vraždění neměli skoro ani tušení. Naopak se nacisté vše, co dělali, snažili skrývat.

Lidice, památník a muzeum, jsme se školou před lety navštívili, za což jsem velmi vděčná. Byl to velmi silný zážitek. Jako byste se vrátili zpět do historie, historie nás obklopila a neštěstí, smutek a tíseň na nás padaly. Nemohu zapomenout, jak jsem se tento den cítila. Ale to vše je nic proti tomu, co zde lidé museli kdysi zažít. Nyní se v Lidicích obnovil život a lidé se snaží uchováním historického svědectví udržet povědomí o tom, co se zde stalo, i pro další generace.

Hodně často přemýšlím o tom, jak by například vypadal můj život, kdybych se v minulosti rozhodla v určitých věcech jinak nebo kdyby nebylo něco, co se stalo. Takto bychom mohli přemýšlet i o Lidicích.

Když se člověk dívá kolem sebe a sleduje zpravodajství, tak vidí, že brutalita a zvěrstvo se děje kolem nás stále. Myslela jsem si, že snad válku nikdo už nemůže chtít, a mýlila jsem se. Je velmi blízko. Z tohoto důvodu si myslím, že kdyby tehdy nedošlo k vyhlazení Lidic, tak by nacisté našli jiný způsob, možná ještě horší, kterým by se snažili potrestat atentátníky a české obyvatelstvo. Nevěřím, že by nedošlo k žádné pomstě z jejich strany, chtěli ovládnout celý svět a nebáli se použít žádné zbraně. Na jednu stranu by lidičtí obyvatelé žili, nepřišli by o své blízké a netrpěli by. Na druhou stranu by však zemřeli jiní lidé na jiném místě. Právě díky vyhlazení Lidic se svět dozvěděl o tom, co se tají. Svět pochopil, proč má proti nacismu bojovat. Kdyby nebylo Lidic, možná by válka trvala déle, zlo by se rozpínalo.

Vlastně nakonec cítím, že vše, co se kdy přihodilo, mělo nějaký svůj význam.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Agáta Maliarová

Gymnázium Žilina

Co válka lidem vzala, co válka lidem dala?

Bolešť. Chlad. Tichý dupot. Bosé nohy mám premrznuté, mrazivý sneh už takmer ani nevnímam. Posuniem ruku na maminom boku a snažím sa ju lepšie podoprieť.

„To zvládneme. Už iba kúsok,“ zašepkám. Vôbec tým slovám neverím. Netuším, ako dlho už kráčame. Nevieť, kam ideme. Nevieť, či sa to vôbec niekedy dozviem. Nevládzem. Kopy mŕtvych tiel po bokoch cesty ma už vôbec neprekvapujú. Odvrátim zrak a kráčam ďalej.

„Mama! Mama!“ vykriknem z posledných síl a dívam sa, ako bezvládne padá na zem. Ledva sa jej slabé chudé telo dotkne krvavého snehu, už má guľku v hlave.

Bez slova hľadím, ako mi priamo pred očami studené ruky vojny berú to posledné, čo mám. Vyšklbávajú mi posledný kúsok môjho srdca. Stojím a dívam sa, ako sa mama necháva objasť smrťou. Necítim nič, nič, len hlbokú, prenikavú bolesť. Nič viac mi neostalo, nič iné ako ostrá dýka života zabodnutá v mojom tele. Vytekajú zo mňa posledné kvapky nádeje. Kvapky viery, že ma za touto cestou čaká niečo dobré. Vytekajú zo mňa posledné kvapky šance, že by mi toto utrpenie niečo dalo. Nezostala vo mne žiadna sila veriť v šťastie. Tento pochod bude mojím koncom. Toto je pochod smrti.

A tak padám. Padám a myslím na všetky tie krásne veci, o ktoré som prišla. Mama. Otec. Už ma čakajú. Padám a neviem sa dočkať domova. Viem, že tam, kam padám, konečne nebudem len číslom, ktorého sa chcú všetci zbaviť. Teším sa na slobodu, teším sa na život.

Už som takmer na zemi, cítim závan oslobodenia, keď ma niekto chytí, postaví ma späť na nohy a rýchlo ma potiahne nabok. Tesne okolo mňa preletí náboj. To mohla byť moja smrť. Ale tento človek, rovnako vychudnutý ako ja, ma práve zachránil. Prečo to spravil? Čo nevidí, ako trpím? Necíti tiež tú bolesť, beznádej a túžbu, aby sa to už celé skončilo?

Chcem cítiť hnev, ale v jeho očiach zazriem iskierku lásky. V tom momente si uvedomím, aké je to vlastne krásne, ako nás vojna spája. Práve mi pomohol človek, ktorého vôbec nepoznám, aj keď vie, že ho to môže stáť život. A nestalo sa to len teraz. Pomáhame si od začiatku, po celú dobu, v tábore aj na tejto ceste. V tej chvíli pochopím, akú silu mi to všetko dáva. Myslela som si, že mi vojna vzala úplne všetko, domov, rodinu, identitu. Bolesť však zo mňa spravila omnoho silnejšieho človeka, akým som kedy bola. Zrazu vo mne zahorí túžba pokračovať, nevzdávať sa. Už je ale neskoro. Esesák znovu vystrelí a tentokrát ma guľka už neminie. Zasiahne ma priamo do hlavy. Napokon mi je predsa len dopriate odísť za mamou.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Marek Mažgut

Gymnázium Žilina

Jaký příběh skrývají dějiny mého kraje?

Vo svojej eseji som sa rozhodol priblížiť čitateľom málo známu skutočnosť o sústreďovacom tábore v Žiline z obdobia druhej svetovej vojny. Na prvý pohľad sa môže zdať, že išlo o nepodstatnú a krátko trvajúcu inštitúciu v dejinách nášho mesta, no podľa môjho názoru išlo o jeden z najdôležitejších dopravných uzlov na ceste do Osvienčimu. V Žiline, ako aj ďalších slovenských mestách, bol zriadený veľký zberný tábor, odkiaľ boli Židia ďalej deportovaní do poľských vyhladzovacích táborov, najmä Auschwitz – Birkenau.

V roku 1942 v meste Žilina žilo približne 3000 ľudí židovského pôvodu. Sústreďovací tábor začal fungovať koncom marca 1942 vo vojenských kasárňach, nachádzajúcich sa v mestskej časti Rudiny. Mestská rada a starosta nesúhlasili s vybudovaním tábora na území mesta, preto Ministerstvo obrany poskytlo vojenské baraky. Veliteľom tábora bol Rudolf Marček. Určený bol pre 2500 Židov, v jednom čase sa tu nachádzalo najmenej 150, najviac 1200 osôb židovského pôvodu. Sústreďovali tu Židov z celého územia Slovenska, často celé rodiny. Juraj Pollák, ktorý týmto strediskom prešiel, opísal tamojšie podmienky nasledovne: „Koncentračné stredisko v kasárňach zriadili z bývalých barakov z 1. svetovej vojny. Hygienické podmienky tam boli nulové, nebolo tam nič. Iba slama, jeden hydrant, z ktorého tiekla len studená voda. Sociálne zariadenia si museli urobiť sami tak, že vykopali vonku priekop, nad ktorým boli dve brvná spoločné pre mužov aj ženy. Strava tam prakticky nebola. Žili iba z toho, čo si doniesli z domu, ak si stihli niečo zobrať. Potom si navzájom pomáhali. Tábor bol uzavretý, aby sa nedalo z neho ujsť, ale nebol až tak dobre chránený. Na odtransportovanie sa čakalo niekoľko dní, niektorí tam boli aj týždeň – dva.“ Celkovo bolo vypravených 19 transportov. Dozorcovia nielen oberali Židov o osobné predmety, nechali sa aj podplácať. Dokonca aj veliteľ strediska za úplatok prepustil niekoľkých Židov určených na vysídlenie. Aj už spomínaný Juraj Pollák uvádzal, že sa dalo dostať von, ak dotyční mali finančné prostriedky. Samozrejmosťou boli každodenné bitky od členov Hlinkovej gardy.

Veľmi zlé hygienické podmienky, vši, blchy, no najmä ukrutnosti páchané na Židoch boli, podľa môjho názoru, predzvestou pekla, ktoré ich čakalo v Osvienčime. Žilina bola poslednou zastávkou na ceste do Poľska, kde si ich prevzali nemeckí vojaci, a vtedy už neexistovala možnosť úniku. Aj práve preto si myslím, že by sme sa viac mali zaujímať o túto síce malú časť dejín druhej svetovej vojny, no zato podľa mňa veľkú časť žilinskej histórie.

Dnes na tomto mieste stojí pamätník Cesta bez návratu, ktorý pripomína tých, ktorí boli obeťami rasového násillia a ľudskej bezohľadnosti. Každoročne si 9. septembra pripomíname tieto hrozné udalosti, aby sa už nikdy viac nič podobné neopakovalo.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Johanka Moučková

Gymnázium J. V. Jirsíka, České Budějovice

Jaký příběh skrývají dějiny mého kraje?

Každá válka si žádá velké množství obětí. A druhá světová víc než kterákoliv před ní, hlavně z řad obyčejných lidí. Pocházím z malé vesničky jménem Rájov, která i přesto, že nevyniká svou rozlohou, prožila květen roku 1945 poměrně dramaticky. Svě o tom ví moje sousedka Marie, která letos oslaví 95. narozeniny, a v době, kdy se válka chýlila ke konci, jí bylo 16 let. Ukázala mi, jak to, co se tehdy zapsalo do obecní kroniky stroze a statisticky, viděla dívka prakticky stejného věku, jako jsem já teď.

Němci se do naší obce začali stahovat již začátkem února 1945 a až do května jejich počet rostl. Sami sebe nazývali „národními hosty“ a občané Rájova z nich moc nadšení nebyli. Tou dobou se v Rájově usazovali také maďarští vojáci, ale i k nim byli obyvatelé vesničky zpočátku skeptičtí, neboť během války bojovali po boku Němců. Marie vzpomíná: „Tenkrát šel strach z obou, Maďarů i Němců. Člověku, který má na sobě vojenské oblečení, přes rameno zbraň a mluví cizí řečí, se důvěřuje těžko.“ A tak, když byla 5. května rozhlasem vyhlášena zpráva o konci války, Rájováci s radostí odzbrojili německé jednotky.

Možná jim tehdy euforie z vítězství trochu otupila smysly, jelikož se německá odvěta dala očekávat. V noci téhož dne uslyšelo pár mužů, střežících most, zvuk blížících se motorů a tmu prořízly výkřiky: „Nestřílejte, tady české četnictvo.“ Ovšem pár četníků sloužilo jen jako živý štít pro početnou jednotku wehrmachtu. Strhla se přestřelka mezi oběma stranami, ale Rájováci neměli proti německé přesile šanci. Následovala noc plná výslechů i zatýkání. „Moje sestra byla zrovna na pár dní pryč, a tak jsme měli volný pokoj, do kterého jsme ukryli maďarského plukovníka s manželkou a synem. Němci přišli dřív, než jsme čekali, takže jsem se stihla schovat já s tím mladým Maďarem do sklepa za dřevěný sud, a plukovníka s ženou jsme zamkli v pokoji. Když jsem od schodů do sklepa uslyšela němčinu, myslela jsem si, že je s námi konec, ale ještě než stihli vojáci dojet k místu, kde jsme se schovali, všimli si vyuzeného špeku, vzali ho s sebou a nehledali dál.“

Plukovník už takové štěstí neměl. Jeho úkryt byl brzy odhalen a němečtí vojáci ho odvedli. 6. května byli zatčení muži přivedeni na trávník před hospodu a starosta dostal pokyn shromáždit všechny obyvatele na rájovské návsi. Němečtí vojáci, posilněni alkoholem, si stoupli čelem k zatčeným a pozvedli zbraně. Tři mladíky z Přísečné zastřelili z bezprostřední blízkosti před zraky všech přihlížejících včetně dětí. Ostatní byli dál vyslýcháni, ale po nějaké době propuštěni, jelikož získali Němci o odboji dostatek informací. Když o tom Marie vypráví, má slzy v očích: „Teď zpětně si říkám, že maminka musela vědět, co bude následovat, když viděla ty chudáky stát zády k nám. Tenkrát mi přišlo, že neměla strach a prostě přijala svůj i jejich osud, ale teď už vím, že se bála, a hodně.“ O pár dní později přijíždějí Zlatou Korunu, stejně jako nedaleký Český Krumlov, osvobodit Američané a Mariinu výroku o nich se nelze nepousmát: „Člověk si s nima sice moc nepopovídal, ale hezky se na ně koukalo...“

Je to už 78 let a Marie mi to vypráví se stejnými emocemi, jako by to bylo včera. Myslím, že je to jasným důkazem, že lidská mysl na hrozná události, které zažila, jen těžko zapomíná. Přijde mi, že v dobách válečných konfliktů ztrácí život na hodnotě. Člověk funguje jen jako pešák na šachovnici, čítající několik milionů figurek. Na druhou stranu se právě v takovýchto situacích ukazuje nezlomnost lidské duše. Marie si prošla protektorátem i komunisty a stejně se na svět stále usmívá upřímným úsměvem plným odpuštění.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Petra Nejdlová

Gymnázium Jaroslava Vrchlického, Klatovy

Jaký příběh skrývají dějiny mého kraje?

V Klatovech má židovská rodina Singerových dlouhou historii, vlastnila zde koželužskou firmu, a rodina žila právě v Singerově vile, kde bylo v letech druhé světové války sídlo nacistických úřadů a byla zde umístěna služebna gestapa.

Židovské podniky se arizovaly a byli do nich dosazováni tzv. treuhändeři. V některých závodech paradoxně po určitou dobu zůstávali dosavadní židovští majitelé, jelikož nový správce sice vyhovoval rasovým a ideologickým požadavkům, to však ještě neznamenovalo, že byl zároveň i schopným odborníkem. V Singerově továrně působil od roku 1939 jako treuhänder Wolfgang Graf.

Také v Klatovech docházelo k perzekuci židovského obyvatelstva. Po jeho vyčlenění ze společnosti bylo přistoupeno k nasazování na práci. Roku 1941 se v Singerově podniku vytvořilo oddělení pouze pro Židy. Měli vlastní výrobní místnost, šatnu, umývárnu, toalety a jejich pracovní doba byla naplánovaná tak, aby se neselekávali s ostatními zaměstnanci. Zhotovovali například kufry z lepenky, juty a dalších náhražkových materiálů nebo ozdobné květy z koženého odpadu. Museli dodržovat přísnou kázeň, kromě jiného u sebe nemohli mít cigarety, jejichž nalezení se tvrdě trestalo. Pro případ návratu z odpolední směny byli vybaveni zvláštní průkazkou, protože po 20. hodině se již nesměli pohybovat po ulicích. S tímto dokladem se museli dostat domů do 22 hodin.

Konec zdejší židovské komunity přinesl podzim roku 1942, kdy byly z Klatov vypraveny transporty, jejichž prvním cílem se stalo ghetto v Terezíně.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Vít Novák

Sportovní gymnázium Kladno

Co by bylo, kdyby nebyly Lidice?

„...Buch, buch... buch, buch... Slyšíš, příteli? Jsme tady!“ Naše mladé, zdravé a silné srdce bije hlasitě do všech stran, není nikoho, kdo by jej neslyšel. První zmínky o nás se objevují ve Zbraslavské kronice, píše se rok 1300. „Jsme tady, jsme součástí lidstva, jsme Lidice...!“

V průběhu staletí jsme byly vypáleny celkem třikrát. Nepěkné vzpomínky máme uchovány z dob husitských bojů a třicetileté války, naše srdce však tehdy bít nepřestalo, na chvíli se zastavilo až pod tíhou událostí v červnu roku 1942. Pyšnily jsme se impozantním barokním kostelem sv. Martina, nedaleko něj stávala budova školy, našich pět set obyvatel (převážně dělníci, řemeslníci a hutníci kladenské Poldiny huti, dále pak horníci) zde poklidně žilo ve sto dvou domech. Děti bez reptání vypomáhaly rodičům s drobnými hospodářskými pracemi, ale i pastvu hus si dokázaly během léta zpestřit zpěvem, válením sudů či cvrnkáním kuliček do připravených důlků. Podhorův rybník býval centrem letních i zimních radovánek. Byly jsme tak silné, naplněné vírou, že válka brzy skončí, a naše ochranná křídla jsme rozpínaly dnem i nocí kolem celého obecního území. Bohužel marně.

V domě č. p. 83, patřícím rodině Doležalových, se 9. června kolem půlnoci utváří základna pro štáb gestapa. Doležalovi jsou vyhnáni ze svého domku jako první, po nich následují všichni ostatní. Gestapáci násilím rozdělují rodiny, ženy s dětmi míří k budově školy, všechny lidické muže postupně odvádějí do sklepení Horákova statku. V brzkých ranních hodinách následujícího dne, tedy 10. června, nacisté začínají převážet ženy s dětmi do nedalekého reálného gymnázia v Kladně. Tou dobou jsou již některé naše domy v plamenech, zahradní zeď Horákova statku se stává zdí popravčí. Proudů lidské krve stékají po jednotlivých kamenech, naši zem pokrývá sto sedmdesát tři popravených mužských těl. Pod rukou německých vojáků zde mezi posledními umírá náš obětavý farář Josef Štemberka, jenž i před svou smrtí poskytoval ostatním mužům duchovní útěchu. Gestapo se neštítí ani popravy Pepíka Hroníka, kterému ještě nebylo patnáct let... Veškeré cennosti a dobytek Němci odvázejí pryč, poté se již začínáme dusit, oheň a kouř jsou všude... „Buch...“ Naše srdce se ozve posledním úderem, zastavuje se pod tíhou děsivých událostí... Vše je v mlze, slyšíme jen křik nacistů, poslední výstřely, hluk motorů... Naše srdce krvácí, ztrácí svou sílu, odhodlání...

Celkové počty mrtvých jsou pro nás více než trýznivé, zemřelo 192 našich mužů, 60 žen a 88 dětí. „Proč my? Proč Lidice? Co by bylo, kdybychom nebyly?“ Tyto otázky nás pomalu, ale jistě probouzejí k životu. Zpráva o nás, ten nelidský zločin spáchaný nacistickým Německem, otřásla celým světem. Ještě téhož roku, tedy roku 1942, se na různých místech jednotlivých zemí po nás, tedy po Lidicích, začínají pojmenovávat města, obce, ulice, někteří rodiče dávají naše jméno svým dcerám. Celý svět hovoří o znovuvybudování Lidic... „Buch, buch... buch, buch...“ Naše srdce je opět zdravé a silné, bije do všech stran, není nikoho, kdo by jej neslyšel...

Kdybychom nebyly, neměla by možnost současná generace uvědomit si naším prostřednictvím, četbou či osobní návštěvou Památníku Lidice sílu hrdinství a vlastenectví, ale také veškeré utrpení, bolest, žal, bídu a nenahraditelné ztráty na životech, spojené nejen s tragédií lidickou; spojitost hledejme s jakoukoliv nesmyslně vedenou válkou. Jsme stále živou vzpomínkou, žijeme i dnes, jen se nám na chvíli zastavilo srdce... „Slyšíš, příteli? Jsme tady, jsme součástí lidstva, jsme Lidice...!“

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Tereza Novotná

Gymnázium Ústí nad Orlicí, T. G. Masaryka 106

Jaký příběh skrývají dějiny mého kraje?

Švandův mlýn

Hladina rybníka se teplého červnového dne leskla jako zrcadlo. Voda, jež roztáčela velké mlýnské kolo, líbezně šuměla a stroje poháněné jednosměrným proudem z dynamy pravidelně řinčely při mletí sněhově bílé mouky. Byla středa, takže se Jindřich Švanda musel ohánět, aby včas stihl dokončit zakázku pekárny z obce Miřetice. Souhru zvuků občas narušilo klepání kladívka. Mlynářův švagr Štulík, vyučený kameník, měl rovněž naspěch. Muže z práce vytrhl až nenadálý příjezd zadýchaného cyklisty. Přichozí se představil jako Luděk Matura. Utřel si vyšívaným kapesníkem pot z čela a ihned se vypravil do podkrovního bytu.

„Jiří, posílá mě Marie, abych vás všechny varoval. Byli jsme zrazeni. Nacisté běsní a zatýkají odbojáře i spolupracovníky parašutistů,“ řekl takřka jedním dechem radistovi Jiřímu Potůčkovi, členovi výsadku Silver A. O všem zpravili rodinu Švandovu a Štulíkovu. Následující noc byla tichá, na nebi svítily jasné hvězdy a na loukách létalo plno světlušek. Lidé se oddávali sladkému spánku. Jen v domě číslo popisné dvacet šest visela ve vzduchu napjatá atmosféra, v níž nikomu nebyl dopřán zasloužený odpočinek. Jejich mysl trýznily nejhorší druhy strachu – o budoucnost a o život blízkých. Tříleté Jarmilce ani její mladší sestřičce Marušce se do postele také nechtělo. Poznaly, že cosi trápí jejich rodiče a dokonce i za každé situace statečného dědečka.

Zitřejší ráno se uskutečňuje převoz vysílací stanice Libuše s pomocí správce lomu Hluboká pana Vaško automobilem pryč z ležáckého údolí. Četař Potůček děkuje odvážné rodině a nadobro se s nimi loučí. Obyvatelé Švandova mlýna se snaží žít obvyklým způsobem, i když na ně neustále padá stín strachu. S hrůzou se doslýchají o zatčení pana Vaško. Brzy zaklepe gestapo i na jejich dveře. Svůj osud přijímají s hlavou vztyčenou. Vědí, že vše činili z lásky pro svou rodnou zemi.

Pro celou osadu na Chrudimsku se stane osudným 24. červen. Lidé, kteří zvali Ležáky svým domovem, jsou převezeni do vily Zámeček, kde je třicet tři z nich zastřeleno, zatímco nenávidění nacisté rozkrádají jejich majetek a jejich příbytky stravují plameny. Jedenáct dětí později nalézá smrt v plynovém voze. Sestry Jarmila a Marie, vybrané k poněmčení, zůstávají na celém světě úplně samy. Pod cizími jmény se jich ujímají německé rodiny.

Obě se nakonec znovu šťastně setkaly ve své vlasti. Válka odešla, ale šrámy na duších zůstaly. Lidé se změnili, ale vlnky na vodní hladině se pohupovaly pořád stejně. Vyhaslo mnoho životů, ale čas stále utíkal kupředu. Nikdo nezapomněl; přesto se mnohé příběhy postupně ztrácely v běhu dějin. Český národ i tradice měly být zničeny, ale stejně zpíváme naši hymnu. Děkujeme slavným hrdinům, ale často se nám vytrácí z paměti ti méně známí a jejich příbuzní či přátelé, kteří přišli o vše drahé. „Děkujeme a nikdy nezapomeneme“ je pro mnohé otřepané, ale vždy platné i vycházející z hloubi srdce.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Tomas Pokrievka

Gymnázium Žilina

Co válka lidem vzala, co válka lidem dala?

Vojna je jedným z najtemnejších a najtragickejších období ľudstva. Veľmi úzko sa spája s bolestivými pocitmi ako utrpenie, strach, beznádej a strata. Vo vojne dochádza k obrovským škodám na majetku, ale najviac trpia ľudia, ktorých následky a hrôzy vojny prenasledujú celé generácie. Zatiaľ čo sa môžu zdať niektoré konflikty nevyhnutnými, mali by sme sa zamyslieť a uvedomiť si, čo ľuďom vojna vzala a čo im dala. Vojna je najkrutejšia tým, že berie ľudské životy a ničí nielen jednotlivcov, ale celé rodiny a komunity. Muži, ženy a deti sa stávajú obeťou násilia, strácajú svojich blízkych a priateľov. Tiež berie ľuďom aj ich vlastné domovy. Tieto straty sú hmatateľné, ale vojna spôsobuje aj neviditeľné škody. Psychologické trauma, ktoré prežijú, môže byť rovnako ničivé ako fyzické zranenie. Vojna môže spôsobiť, že sa niektorí jedinci po jej skončení nebudú schopní začleniť naspäť do spoločnosti a ich životy budú ovplyvnené vojnou na dlhé roky. Vojna berie ľuďom aj ich nádej a vieru v lepšiu budúcnosť. Tieto pocity sú pochované pod veľkým tieňom strachu, ktorý sa zdá nekonečný. Vojna odňala ľuďom ich slobodu a demokraciu a zanechala ich v temnej ére nedostatku a biedy, kde ich ďalší osud nezávisí od ich vzdelania, zamestnania alebo sociálneho statusu, závisí od toho, či sa dožijú zajtrajška. Vojna má tiež veľký vplyv na suroviny a zdroje, ktoré by za normálnych okolností mohli byť využité na riešenie závažných problémov ako je chudoba, hladomor a choroby. Rozpočty štátu sú väčšinou presmerované na financovanie armád, zbraní a ďalších vojenských výdavkov, aj keď by sa tieto financie viac hodili na rozvoj infraštruktúry, vzdelania a zdravotníctva. V dôsledku zlého financovania sa zhoršuje kvalita života pre mnoho ľudí, šíria sa choroby a hlad. Tieto problémy sa týkajú najmä krajín, ktoré sú najviac postihnuté konfliktmi. Ale vojna nejakovo ovplyvňuje každú krajinu.

Avšak, aj keď to je možno nepredstaviteľné, vojna ľuďom dala aj mnoho vecí. Vojna prebudila v mnohých ľuďoch hrdinstvo a statočnosť, túžbu postaviť sa za svoje práva a bojovať za to, čo je podľa nich správne. Dala ľuďom nebojácnosť, pretože nie je dôvod sa báť, keď nemáte čo stratiť. Tieto všetky novo získané pocity sa ukázali a naplno prejavili v boji za slobodu a demokraciu. Ľudia sa naučili spolupracovať a pomáhať si navzájom v ťažkých časoch, čo vytvorilo silné putá medzi nimi. Ľudia sa počas vojny predbiehajú o to, kto bude mať silnejšie zbrane alebo efektívnejšie stroje. Konkurencia je vždy úzko spätá s inováciou a inovačnými myšlienkami. Vojnové úsilie môže viesť k zlepšeniu technológií a výskumu, čo môže mať pozitívny vplyv na spoločnosť ako celok. Avšak môže dochádzať k výskumu a inováciám za hroznú cenu. V niektorých prípadoch vojna tiež prináša pozitívne zmeny v politickom usporiadaní, ako napríklad rozpad koloniálneho systému a získanie nezávislosti.

Vojna môže mať katastrofálne následky. Podľa mňa je dôležité si uvedomiť, že násilné riešenie konfliktov väčšinou prináša iba krátkodobé výsledky a môže viesť k vytvoreniu nových problémov a konfliktov. Namiesto toho by sme sa mali snažiť nájsť mierové riešenia konfliktov a hľadať spoločné cesty k spolupráci, ktorá zohľadňuje potreby a záujmy všetkých strán. To môže byť náročné, ale dlhodobo efektívne. Dôležité je pracovať na odstraňovaní koreňov konfliktov a posilňovať mierové inštitúcie, ako sú medzinárodné organizácie. V záujme ľudského pokroku a blahobytu je dôležité spolupracovať, namiesto toho, aby sme sa snažili presadzovať svoje záujmy násilím a konfliktom. Mier a spolupráca sú kľúčom k udržateľnému rozvoju a harmonickému spolunažívaniu medzi ľuďmi.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Vojtěch Procházka

Karlínské gymnázium, Praha 8, Pernerova 25

Co by bylo, kdyby nebyly Lidice?

„Protože se obyvatelé této vesnice svou činností a podporou vrahů SS-Obergruppenführera Heydricha co nejhrubším způsobem provinili proti vydaným zákonům, byli dospělí muži zastřeleni, ženy dopraveny do koncentračního tábora a děti dány na náležitě vychování. Budovy v obci byly srovnány se zemí a jméno obce bylo vymazáno.“

Tak zní úřední zpráva o masakru v Lidicích, nevinné české vsi, kterou si v protektorátním tisku dne 11. června 1942 přečetly statisíce lidí. Dozajista jim tehdy přeběhl mráz po zádech, a to i přesto, že téměř vše, co se právě dozvěděli, nebyla pravda. Němci u Horákova statku nestříleli jen dospělé, ale i patnáctileté kluky. Ženy byly odvezeny do koncentračního tábora Ravensbrück, kde mnohé vydechly naposledy. Největší lež se ale týkala dětí. Ty byly po několika týdnech, kdy neměly co do úst a kdy musely spát na holé betonové podlaze, zavražděny v plynových autech v Polsku.

Jak by to ale vypadalo, kdyby Lidice nepotkal tak strašný osud? Co kdyby si tato malebná středočeská ves žila svým všedním životem až do dnešních dnů?

Je 3. červen 1942, týden po uskutečnění atentátu na Reinharda Heydricha, a do továrny Palaba ve Slaném přichází odpolední pošta. Jeden z dopisů je adresovaný devatenáctileté dělnici Anně Maruščákové. Ta je ale nemocná a tak u sebe obálku uschová továrník Pála. O pár dnů později dívka znovu nastupuje do práce a zalepené psaní obdrží. Rozchází se s ní její milenec. Naznačuje, že je to proto, že se teď musí pro svou odbojovou činnost skrývat kdesi v lesích a nechce ji ohrozit.

Nebezpečí totiž číhá všude, nikdo si nemůže být jistý životem. Den předtím přicházejí do Lidic četníci, aby tu zatklí Štěpánku Mikešovou. Zjistili, že je židovského původu. O pár měsíců později zahyne ve vyhlazovacím táboře Osvětim.

Lidicemi toho dne zával vítr smrti, ale jak už dnes víme, díky tomu, že onen dopis padl do správných rukou, se další neštěstí této vesnici v našem vyprávění vyhýbá.

Lidičtí si tedy dál žijí svým běžným životem. Muži chodí do práce a ženy zajišťují pravidelný chod domácnosti. Farář Josef Štemberka i nadále slouží mše a ve volných chvílích se věnuje svým včelám, utahaní tátové chodí po šichtě v kladenské Poldovce do některé ze tří lidických hospod, děti navštěvují školu, nad jejímž vchodem se skví nápis „Škola mé štěstí“. Lidé se starají o svá políčka a dobytek, kluci si chodí do trafiky pana Pospíšila pro vynikající mléčné karamelky. A také pro noviny. Právě z nich se všichni dozvídají o hrůzném dění v protektorátu. Nacisté se mstí za Heydrichovu smrt. Desítky popravených každý den. Bez řádného soudu, bez důvodu.

Ať už Karla Čurdu vedlo k zradě cokoliv, zločin na Lidicích ho v myšlence udat své kamarády určitě podpořil. Připusťme tedy, že Lidice opravdu bez úhony přečkaly nacistický teror a Čurdovi jeho svědomí nedovolilo vstoupit do Petschkova paláce. Co kdyby díky tomu sedm statečných parašutistů, kteří se před zraky nacistů ukrývali v kryptě kostela, zůstalo neodhalených a zásluhou nezměrného štěstí se dožili konce války? Co kdyby Ležáky unikly svému osudu? Právě kvůli těmto událostem Anglie s Francií odvolaly své podpisy pod mnichovskou dohodou. Co kdyby se nestaly? Možná, že by ujednání z Mnichova zůstalo platné a ČSR by byla po válce obnovena s okleštěnými hranicemi.

Historie však nezná kdyby. V srpnu 1942 prohlásila Velká Británie mnichovskou dohodu za neplatnou a o necelé dva měsíce později tak učinila i Francie. Velkým dílem k tomu přispěla i smrt 340 lidických obyvatel. Jak říká nápis na místě, kde 10. června 1942 přišlo o život 173 mužů z Lidic: „Ač mrtví, stále bojují!“

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Kristína Šimková

Gymnázium Žilina

Co válka lidem vzala, co válka lidem dala?

Zmarené sny, plány do budúcnosti, zlomené srdcia, pocit beznádeje, duše prahnúce po ukončení bolesti. Strata bezpečia, namiesto neho nepokoj, potreba žiť stále v strehu. Samota, krivda, plač. Možno vôbec slovami popísať hrôzy vojny? Mnohí sa o to pokúsili. Velikáni spisovateľského sveta vložili svoj odkaz do diel, po ktorých dodnes siahajú ľudia vo všetkých krajinách, aby mohli lepšie pochopiť nezmyselnosť vojny a jej vplyv na chod dejín. Silným svedectvom však nie je len umenie, ale aj celé dediny, mestá a pamätníky, ktoré pripomínajú vojnové udalosti. No a najsilnejším, a hádam aj najosobnejším posolstvom sú pocity a zážitky, tak ako si vojnu pamätajú naši starí a prastarí rodičia, ktorí mali odvahu a silu rozprávaním znovu prežiť svoje nočné mory.

Vojna iste mnoho ľuďom vzala. Častokrát jediné, čo im zostalo, bol len samotný život. Život bez rodiny, domova, majetku a s hrozivými spomienkami neustále pred očami. Ťažko sa s takým životom vyrovnáť. Ľudia, ktorí vojnové vyčíňanie prežili, prišli o niekoľko rokov zo svojho života, ktoré im už nikto nemohol nikdy vrátiť. Ich život sa zmenil zo dňa na deň a už nikdy nebol taký istý. Ako sa po takom niečom vrátiť do života, ako pokračovať bez tých, ktorí tu už nie sú? Či je možné odpustiť a zabudnúť? Nie, zabudnúť sa nedá. Nesmieme zabudnúť. Ak zabudneme, ľahko sa môže stať, že minulé chyby zopakujeme. Uchovajme spomienky, pripomínajme si, ako veľmi vojna tento svet ovplyvnila. Pripravila ľudí o slobodu, vzala im blízkych, domov. Ako veľa to znamená, a pritom si to uvedomíme, až keď o to prídeme. Boli vtedajší ľudia iní? Alebo im hodnotu života a vecí, ktoré všetci často nesprávne považujeme za samozrejmosť, odhalila až vojna? Naháňali sa tiež ako my za zbytočnými vecami a zanedbávali to, na čom najviac záleží?

Hovorí sa, že všetko zlé je na niečo dobré. Že vo všetkom máme hľadať niečo pozitívne. V tomto prípade to bude práve toto – ľudia si začali vážiť, čo majú, a spoznali pravé hodnoty života. Boli si vedomí, ako rýchlo sa môže celý ich život obrátiť hore nohami. Navzájom si jeden druhému viac pomáhali a lepšie s druhými vychádzali, veď kto vie, kedy budú potrebovať pomoc práve oni. Vojna v ľuďoch prebudila pocit spolupatričnosti a mnohí sa tak dokázali postaviť na odpor. Museli sa naučiť veľa nových vecí a zručností, ženy nahrádzali mužov nielen na poli, ale aj v továrňach a fabrikách. Z detí sa rýchlejšie stali dospelí a pomáhali ako a kde vedeli. Namiesto učiteľov a profesorov ich učil sám život. Boli omnoho vyspelejší ako sme dnes my.

Vojna ovplyvnila chod svetových dejín a je ich neodlúčiteľnou súčasťou. Tento fakt nemôžeme zmeniť. Môžeme si však zvoliť, ako s tým naložíme a čo si odnesieme z posolstva, ktoré vojna nesie. Budeme si pripomínať, čo vojna spôsobila v životoch ľudí a varovať sa opakovaniu dejín? Inšpirujeme sa postojmi a správaním ľudí, ktorí žili počas vojny? Budeme si odteraz aj my viac vážiť to, čo máme a sústrediť sa na to, čo je v živote naozaj hodnotné?

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Tereza Tereňová

Gymnázium Žilina

Co válka lidem vzala, co válka lidem dala?

Myslíme si, že my ľudia sa meníme, postupujeme, sme múdrejší, šikovnejší, ako boli ľudia stovky rokov dozadu. Naše spôsoby riešenia vecí sú vyvinutejšie a na vyššej úrovni. Myslíme si, že svet je lepším miestom pre život. Ale je to skutočne tak?

Ľudia sa nemenia, aspoň nie ich spôsob myslenia. Veci sa môžu meniť, pravidlá a zákony sa môžu meniť, prostredie sa mení, ale nie ľudia.

Čo sa týka techniky a dopravy, posúvame sa vpred neprekonateľnou rýchlosťou. Medicína nás našťastie zbavila obáv z niektorých chorôb. Komunikácia? Učíme sa rôzne jazyky, aby sme sa vedeli porozprávať, dohodnúť sa. Máme isté zákony, pravidlá, ktoré nás udržujú v bezpečí. Tak prečo tie hádky a vojny?

Hovorí sa, že vojna je to, čo sa stane, keď jazyk zlyhá. Vojny boli, sú a vždy budú. Nech robíme, čo chceme, toto je jedna z vecí, ktorá sa nezmenila a pravdepodobne sa ani nezmení. A je veľmi smutné, že od narodenia nás rodičia učia komunikovať, a my sa napriek tomu nevieme dohodnúť slovami. Musíme sa stavať konfliktom so zbraňami v rukách, pričom by stačilo trošku trpezlivosti, pochopenia a láskavosti. Keď sa objaví problém, väčšina ľudí by ho riešila fyzicky. Ale koľko času im zaberie sa chvíľu nad tým zamyslieť a vyhodnotiť najlepšie riešenie? Ak je konflikt medzi dvoma ľuďmi, kľúčová je komunikácia. Ak sa dvaja manželia hádajú, majú možnosť navštíviť manželskú poradňu, kde im pomôžu. Ale musia mať obe strany záujem o vyriešenie problému. V poradni im nedajú do rúk zbrane, že nech sa páči, vyriešte si problém. Poradia im, ako komunikovať, aby to bolo efektívne. Aby to prežili obe strany a všetci boli spokojní. Preto by sme mali namiesto zbraní brať do ruky perá a papier a sadnúť si k tomu ako ľudia.

Najsmutnejšie ale je, že tí, ktorí naozaj musia bojovať, bojujú o svoj život, nie o víťazstvo. Pretože vo vojne nie je ani jeden víťaz. Každý jeden stratený život sa pripisuje k prehre. Paradoxne ľudia bojujú vo vojne, aby nastolili mier. Ale existuje vôbec mier? Čo keď je celá naša existencia len jedna veľká vojna? Dá sa to chápať rôznymi spôsobmi, záleží od uhlu pohľadu. A možno je to len nekonečný kruh, vojna, mier, vojna, mier, vojna, mier. A my sa z tohto hororového kruhu nikdy nedostaneme. Nedokážeme ho zastaviť.

Ľudia majú obrovské peniaze na vojny, ale chudobných nenakrmiť. Minú desiatky miliárd, aby objavili život na Mesiaci, ale stovky miliárd na to, aby život na Zemi zničili. Ale tieto rozhodnutia sa nás obyčajných ľudí netýkajú. My sme v ich očiach iba čísla.

Peniaze a zbrane robia z ľudí monštrá. A to len preto, že sú symbolmi moci. Dajte človeku do ruky zbraň a uvidíte, ako zmení svoj charakter. Moc rýchlo stúpne do hlavy a zatieni srdce a mozog, preto by sme si mali dávať pozor.

Ľahko sa mi o tejto téme píše, pretože našťastie neviem, čo to znamená zažiť vojnu a popravde ani nechcem vedieť. Dúfam ale, že raz ľudia dospejú dostatočne na to, aby viac využívali svoju inteligenciu ako svoje ego, pretože to je asi jediné, čo nás môže priviesť k mieru.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Valentýna Tichá

Gymnázium Jaroslava Vrchlického, Klatovy

Co válka lidem vzala, co válka lidem dala?

Válka je jako los do loterie: buď vyhraješ, nebo ztratíš všechno. Životy si ale umí vybírat jako bowlingová koule. Kuželky padají, jak si koule ukáže, a někdy dokonce spadnou všechny. Jedna po druhé padají jako pěšáci v první linii, kteří věřili, že válka je jen abstraktní pojem, něco, co pro ně nebylo doposud poznatelné. A až spadne i ta poslední, je konec.

Ticho vyplní naše bolest a víra rozbuší naše srdce. Ti, kteří přežili, už nikdy nebudou žít jako dřív. V dnešní době si jen málokdo umí představit, jaká ona vlastně byla. Nemilosrdná, nepřejícná, krutá? Byla taková, jakou jí lidé dali podobu. Někomu vzala vše, jinému zase otevřela oči. Každý si ale v její přítomnosti uvědomil, jak moc je pro něj život důležitý a jak snadné je ho ztratit. Nejhorší představa každého z nás není ztratit svůj vlastní život, ale ztratit životy těch, na kterých nám z celého srdce nejvíc záleží, a být sám jako v saharské poušti.

Vzala nám dech. Mnohým doslovně, někomu jen otevřela oči. Často lidé žijí ve stereotypu, a když přijde něco nečekaného, začínají vymýšlet, utíkat, skrývat se a dělat to, co jim přijde správné. Vzniká zde poté i nenávisť, odpor. Emoce, které s sebou válka přináší, mnohým lidem zaslepí mozek a většinou už ani srdce neslyší.

Je těžké si uvědomit, co je ve válce správné, někteří volí smrt, jiní raději půjdou k těm, u kterých ví, že je nic tak hrozného nečeká. Jak by se ale měl člověk správně zachovat vůči ostatním? Často zde lidé vybírají emociálně. Možná proto z nás lidi nedělají naše rozhodnutí, ale emoce, se kterými konáme a vytváříme náš svět.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Karolina Turchyn

Gymnázium J. K. Tyla, Hradec Králové

Co válka lidem vzala, co válka lidem dala?

Co válka lidem dala, co válka lidem vzala?

Od nepaměti lidí doprovázela válka. Od doby, co člověk vzal do ruky zbraň a napadl druhá svého. Válka za válkou po celá staletí. Jedny mrtvé nestihli pochovat a už padli druzí. Matky nestihly oplakat jednoho mrtvého syna a už šel druhý do války. Bratr proti bratrovi. Rodina proti rodině. Ale proč? Proč se jedna mírová dohoda uzavřela a hned druhá se porušila? Jednou německý filozof Georg Hegel prohlásil „Dějiny nás učí, že z dějin se dosud nikdo nepoučil.“ A já nemůžu nic jiného, než s ním souhlasit. Každá válka je jiná, ale stejně jsou si koneckonců něčím podobné. Každá válka nám něco dala a něco vzala, avšak co převažuje? Nad tím by se měl zamyslet každý, kdo se chystá rozpoutat válku, jestli to opravdu stojí za to.

Druhá světová válka sužovala svět necelých šest let. Ode dne, kdy v září roku 1939 německé jednoty napadly Polsko, až po den, kdy Japonsko kapitulovalo. Nejhorší válka, co kdy postihla lidstvo, říká se. A to ne bezdůvodně. Všude, kam přišlo německé vojsko, zničilo úrodu a namísto toho rozeselo všude smrt a strach. Smrt a strach šly ruku v ruce s německými vojáky, co bušili na dveře každého domu v naší vesnici na Ukrajině. Můj dědeček mi vyprávěl, jak ho maminka schovávala do skříně, aby nemusel sledovat, jak Němci vchází do domu a křičí na mého pradědečka, jestli neschovává u sebe Židy nebo partyzány, co se často schovávali v lesích a horách poblíž naší vesnice a předpadávali nacisty. Povídal mi o tom, že když poprvé přijeli němečtí vojáci k nám, rozdávali dětem na ulici bonbóny a sušenky. Jejich příjezd pro ukrajinský národ zpočátku znamenal osvobození od okovů Sovětů, kteří trýznili Ukrajince hladem a terorem dvacet let. Lidé doufali, že nacisté jim darují nezávislost a věřili, že ta válka je alespoň k něčemu dobrá. Jak šeredně se mýlili. Válka nejednomu národu přinesla slzy, ztrátu a chaos. Rozvrátila celé státy, rodiny a životy lidí. Každého válka poskvnila jinak. A ty rány si ponesou celý život a nic je nepřiměje na ně zapomenout. Židovský národ nikdy nezapomene, o co přišel. Přišli o miliony lidí. Někdo přišel o dobrého přítele, někdo o matku, otce, bratra, sestru nebo dítě. Korejské a čínské ženy, musejíc obstarávat japonské vojáky, kteří se k nim chovali hůře než k odpadu, nesou si své šrámy do dnešních dní. Obyčejný lid nikdy nezapomene, jak se schovával v úkrytech při bombardování a modlil se k Pánu, aby je uchránil. Většina lidí musela přežívat bez jídla a základních potřeb v úkrytech. Matkám, otcům, manželkám a dětem místo očekávaného blízkého přišel domů soustrastný dopis a hrdinská medaile, která jim nikdy nenahradila jejich milované. Díky válce se lidi naučili mnoho věcí: jak přežívat, pomáhat si, mít železné nervy, a mým názorem je, že lidé, co bojovali, přežívali, pracovali během války, jsou ti nejstatečnější lidé, které budete mít čest kdy v životě potkat.

Mým názorem je, že válka nám doopravdy ukazuje, co jsme schopni spáchat jako lidé. A právě díky válkám víme, co jsme doopravdy zač a čeho jsme schopni. Kvůli tomu by se války nikdy, ale nikdy neměly opakovat.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Sofie Valachová

Základní škola Vratimov, Masarykovo náměstí

Co válka lidem vzala, co válka lidem dala?

V souvislosti s 2. světovou válkou si vybavuji vzpomínky mojí prababičky Jarky Seidlové. V roce 1939 bylo prababičce šest let. Žila se svou rodinou v Brně. Bydleli v historickém Špalíčku na Zelném trhu.

Během války došlo také k bombardování Brna. Bomby dopadaly i do centra města, kde žili Seidlovi. Jednou večer byla Jarka sama doma, sirény ohlásily nálet a v okolí se začaly ozývat výbuchy. Exploze se ozývaly blíž a blíž, dům se třásl a rodiče se nedokázali vrátit domů. Jarka si vzala kabát a zavazadlo s nejnútějšími věcmi a běžela po schodech do přízemí. V té chvíli otrásla domem velká detonace. Jarku krylo točité schodiště, takže jí výbuch prosekal díry v kabátu, ale nezraněná doběhla ke vchodu do sklepa. Byly tam velké padací dveře, kterými se vstupovalo do brněnského podzemí. Stejně štěstí neměl místní kočí, který se i s koněm skryl v chodbě pavlačového domu. Tlaková vlna oběma roztrhala plíce. Oba byli mrtví. Kočí zůstal ležet na poklopu od sklepa, a tak babičce nezbyvalo než zatnout zuby, napřít všechny síly a odtáhnout na několik pokusů tělo ze vstupu. Bylo to hrozné, babička se děsně bála, tělo bylo těžké, ale ještě více se bála dalších výbuchů, že ji sutiny zaživa pohrbí v domě. Nakonec se dokázala do sklepa protáhnout. Dům přímý zásah nedostal.

Jednoho dne, když se Jarka vracela ze školy domů, dveře bytu byly otevřené a uvnitř byl nezvyklý ruch. Obsah skříní byl vyházený, plech nedopečených, ještě horkých buchot ležel na plotně, po zemi se válelo plno věcí. V bytě se pohybovalo několik lidí, kteří si rozebírali vše, co se jim líbilo. Když uviděli Jarku, volali na ni: „Utíkej, rodiče zatklo gestapo“. Do té doby ani Jarka ani její maminka netušily, že dědeček je jedním z vůdců odbojového hnutí, které se nazývalo Brněnská čtyřka. Jeden z členů odbojového hnutí onemocněl leukemií a ve stavu vyčerpání z nemoci udal sám sebe a následně i další členy odboje. Jarčini rodiče se ocitli v pověstných Kounicových kolejích, kde probíhaly kruté výsledky.

Jarka nevěděla, co má dělat, kam se schovat. Doma zůstat si netroufla, rodinu ve městě neměla a její skrývání mohlo být ohrožením pro ty, kteří by jí poskytli pomoc. Rozhodla se, že sama odjede za tetou do Ivančic. Teta měla čtyři děti a Jarka tam obvykle trávila prázdniny. Nebezpečné bylo to, že němečtí vojáci všem na nádraží kontrolovali doklady. Jarka se hrozně bála, ale na nádraží se vydala. Čekala, až vznikne nepřehledná tlačenička a pak se zamíchala do davu. Prošla do vlaku a bez jízdenky dorazila do Ivančic. Rodina ji bez váhání přijala a po několik týdnů se s ní dělila o potraviny z přidělových lístků. Nakonec maminku Němci propustili a po skončení války se z koncentračního tábora vrátil i tatínek.

Jarka s maminkou čekaly několik týdnů. Řada vězňů se vrátila, ale tatínek byl stále nezvěstný. A pak se to nakonec stalo. Maminka vyhlédla z okna na náměstí a na druhém konci spatřila známou postavu. Začala křičet: „Žije, on žije!“ Přitom se smála a plakala zároveň. A pak se tatínek objevil ve dveřích. Byl to úplně jiný muž, hubený, bezzubý, se strništěm vousů, navlečený ve velkém zimníku. Žena i Jarka se k němu hrnuly, ale tatínek volal: „Jděte ode mě, mám všil!“ Ale jim to bylo jedno. Válka svým předkům ukázala, jak je důležité nic nevzdávat předem a být optimistou. Také to, jak je důležitá soudržnost rodiny. Na druhé straně prababičce zůstal od válečných let jeden zvyk – udržovat zásoby pro stav nouze. Kdykoliv se objevil nějaký náznak nebezpečí, babička v tichosti všem nabalila baňůžek s prádlem, pláštěnkou, malou zásobou peněz a léků. Vše pro rodinu. No co kdyby?

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Veronika Varmužová

Gymnázium Jeseník, Komenského 281

Co válka lidem vzala, co válka lidem dala?

Mé jméno je Alena Kučerová a narodila jsem se v pražské rodině v roce 1928. Můj bratr David je o šest let mladší. Mí rodiče byli problémoví lidé. Svého otce jsem nikdy neviděla. Podle sousedů byl násilník a znepríjemňoval životy všem lidem okolo něj. Naše maminka začala po otcově odchodu krást, aby dokázala uživit sebe a své děti. Davidův táta také nebyl dobrý člověk. Pamatuji si ho jen matně, ale bolest, kterou nám způsobil, je věčná. Maminku po pár letech zavřeli do vězení za různé krádeže.

Já a David jsme skončili v dětském útulku. Tam jsme ale moc dlouho nezůstali a adoptovali nás manželé Kranzovi. Mladý pár, který zdědil jednu z největších firem v České republice. A tak jsme se z nejhoršího bytu hlavního města dostali na naprostý vrchol luxusu. Mysleli jsme si, že naše životy budou navždy perfektní, to jsme však ještě nevěděli, co nás čeká.

Jedné noci jsem v domě Kranzových nemohla usnout, tak jsem sešla po schodech do kuchyně, kde jsem našla uplakanou paní Kranzovou a pana Kranze s ustaraným výrazem ve tváři. Poslouchali rádio, ale já lidem z rádia vůbec nerozuměla. Jediné, co mi rodiče řekli bylo, abych probudila brášku a zabalila nám věci, protože musíme rychle odejít. Otočila jsem se a šla udělat to, co mi bylo nakázáno. Ještě tu noc jsme přijeli k menšímu domečku, který byl obýván starším pánem. Ten se jmenoval Vladimír a na jeho půdě jsme teď měli nějaký čas bydlet.

Co jsem zapoměla zmínit je, že já, bráška i rodiče jsme Židé. To byl důvod, proč jsme se museli skrývat před Němci, kteří nás neměli příliš v lásce. Necelé dva měsíce po vypuknutí války se dveře k našemu podkroví otevřely a vtrhli do nich muži v uniformách. Zatkli nás a odvedli do auta, kterým nás odvezli na nádraží. Kranzovy vedli do vlaku, který byl plný lidí s beznadějí ve tvářích. Mě posadili do jiného vagónu, ve kterém plakaly malé děti. Těžké dveře vagonu se najednou zavřely a já jen malou škvírou viděla, jak mého bratra odvázejí autem neznámo kam.

Jeli jsme dlouho a pláč dětí okolo mi pronikal hluboko do duše, kde zanechal pocit prázdnoty. Vlak po úmorné době konečně zastavil a vojáci nás opět pustili ven. Stáli jsme před velkou bránou, na jejímž vrcholu byl nápis „Arbeit macht frei“. Nevěděla jsem, co přesně tato slova znamenají, ale věděla jsem, že to tu nebude lehké. Odvedli nás do menší haly, ve které jsme následujících několik týdnů nocovali. Každé ráno nás budili strážci a museli jsme od rána do večera pracovat. Ti, kteří neměli dostatek sil na práci, se z ničeho nic ztratili a nikdo nevěděl kam.

Jednoho dne se na nás přišla podívat nějaká žena, která nás chvíli pozorovala a pak prstem ukázala na mě. Nevěděla jsem, co se bude dít, ale jeden ze strážců mě chytil a odvedl pryč. Posadil mě do auta, ve kterém seděla i ta dáma, co na mě ukázala. Pořád něco povídala, ale já jí nerozuměla ani slovo. Když jsme dojeli k velkému domu, tak mě dostala na starosti jedna služebná, která uměla trochu česky a vysvětlila mi, že v tomto domě budu pomáhat uklízet a vykonávat potřebné práce. Dostala jsem malou komůrku a postupem času jsem se naučila pár německých slov, abych věděla, co po mě Paní zrovna chce.

V tom domě jsem strávila zbytek války společně s Paní a její služebnou. Po válce jsem jejich dům opustila a vrátila se zpět do Prahy, kde jsem se snažila najít svého bratra. To se mi po sedmi letech podařilo a znova jsme se setkali i s naší biologickou matkou. Naše adoptivní rodiče jsme ale už nikdy neviděli. Válka nám toho sice hodně vzala, domov, přátele, většinu známých lidí, ale dala nám naději na lepší zítřky a možnost nápravy a ponaučení z naší minulosti.

Michaela Vícovská

Gymnázium Na Pražačce, Praha 3, Nad Ohradou 23

Lapení v pasti stereotypů aneb příběh příslušníků minoritních skupin, kteří se prosadili v majoritní společnosti.

Svou budoucnost si představuji jako složitou mapu, jež je plná spleťtých uliček a rozcestí. Na počátku každé malé uličky stojí příležitost. Příležitost a hlavně svobodná volba. Potencionálních tras, které bych si na této mapě mohla naplánovat, je nekonečně mnoho a já se často ani nemohu rozhodnout, jakou z nich se vydám. Je však jisté, že jakmile si určím cíl, zbývá mi pouze vykročit tím směrem a s nějakou tou snahou mi už v cestě nic nezabrání.

Moje velká spleťtá mapa může být však pro někoho jen jedno malé rozcestí, jehož cesty nevedou ani zdaleka tam, kam má namířeno. V životě, který je podle Sókrata řetězem zmeškaných příležitostí, někdo ani nemá příležitosti, které by mohl zmeškat. A často jsou těmito lidmi právě jedinci například z romských minoritních skupin. I proto bych se ve své eseji chtěla věnovat místo příběhu jednoho konkrétního příslušníka historii a problémům celé této minority jako celku. Na jejich cestě k seberozvoji je totiž brzdí předsudky okolí, jež u nich předpokládají intelektuální nedostatečnost a mnohdy i porušování zákonů. Kdo z této menšiny je tak pevný, aby jejich tíže nepodlehli? Setkáváme se se skupinami Romů, kteří naplňují negativní ideje předsudků a stereotypů právě proto, že podlehnou jejich tíže a dělat to, co od nich lidé očekávají, je výrazně lehčí, než dokazovat majoritní společnosti svou hodnotu?

Asimilaci spíše v podobě represe ale čelili Romové už v minulosti. V 16. a 17. století začali být v českých zemích vyháněni z domova. Během třicetileté války byli prohlášeni za psance a beztrestně vražděni či mučeni. Za vlády císařovny Marie Terezie se romská menšina sice dočkala pokusu o integraci, ale byli nuceni vzdát se všeho, co by poukázvalo na cikánskou identitu. Nesměli používat svá romská příjmení, rodný jazyk, nosit romský oděv, ale ani tvořit vlastní samosprávu. Většina Romů žila a stále žije v chudobě na okraji společnosti. Represe neustala ani po vzniku Československa, kdy jejich občanská práva od roku 1927 výrazně omezoval „Zákon o potulných cikánech“. Byli na jeho popud nuceni nosit cikánskou legitimaci a do některých měst měli vstup zcela zakázán. Jejich segregace a pronásledování se stupňovaly hlavně v období druhé světové války. Cílem nacistického Německa bylo vyhlazení všech Romů a Sintů v Evropě. Nejvíce drastickou událostí byl ale pro Romy porajmos neboli romský holocaust, během něhož byli stejně jako Židé podle norimberských zákonů odsuzováni k smrti v koncentračních táborech.

Po druhé světové válce se situace Romů postupně zlepšovala, stále se však před nimi společnost místo začleňování spíše chrání a separuje je. Najdeme v této menšině ale i jedince, kteří se v době pohlčené stereotypy dokázali prosadit. Často se angažují v hudební sféře a mnohdy velmi úspěšně. V naší republice, ale i za našimi hranicemi je lidí, kteří museli na cestě za svým snem překonávat předsudky a odsuzování velmi mnoho. Dovolím si však tvrdit, že je ještě větší množství těch, kteří svůj potenciál kvůli těmto překážkám nikdy nevyužili.

Historie romské minoritní skupiny je nemálo drastická, a přesto je ve srovnání s dějinami jiných utlačovaných menšin v povědomí jen malé hrstky lidí. Jeden z nejčastějších předsudků o Romech je v současnosti ten, že nás okrádají. Ve skutečnosti je ale my, jakožto majoritní společnost, už několik stovek let okrádáme mnohem více. Okrádáme je o příležitosti a rovnocennou budoucnost.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Nadežda Višňovská

Gymnázium Žilina

Co válka lidem vzala, co válka lidem dala?

Už je to rok, čo nás v bezprostrednej blízkosti obklopila vojna. V takej chvíli sa človek začne zamýšľať nad tým, čo by bolo, keby prišla až sem. Čoho všetkého by sme sa museli vzdať a na čo všetko by sme si museli zvyknúť?

Čo vojna ľuďom vzala? Každému pravdepodobne ako prvý príde na rozum pocit bezpečia. Veď kto by sa pri neustálych zvukoch strelby či dopadajúcich bômb mohol cítiť bezpečne? Ľudia vo vojnu zmietaných krajinách sa môžu len bezmocne prizerať, ako nepriateľ bombarduje ich rodné mesto, ako ich priatelia utekajú za bezpečím do cudzích krajín a ako sa im ich každodenný život doslova rúca pred očami.

Vojna ľuďom taktiež zobrala blízkych – rodičov, starých rodičov, priateľov či susedov. Často ani netušia, kde sú ich hroby a mnohí to ani nikdy nezistia.

Vojna zničila blahobyť. My všetci považujeme za samozrejmosť strechu nad hlavou, teplé jedlo a pitnú vodu, kúrenie v dlhých zimných mesiacoch a taktiež možnosť socializácie s priateľmi v kine, na bowlingu či jednoducho v škole počas prestávky. Obyvatelia vojnu zmietaných krajín však často môžu o tomto všetkom len snívať, krčiac sa v krytoch alebo v úplne cudzích krajinách bez znalosti jazyka a s trochou vecí, ktoré im ľudia darovali.

A čo ľuďom vojna dala? Schopnosť postarať sa o seba, mladým ľuďom predčasnú dospelosť. Museli sa naučiť bojovať o holý život a starať sa jeden o druhého. Mnohí museli zabudnúť na svoj bezstarostný predvojnový život. Teraz žijú ďaleko od domova v cudzích krajinách, zvykajú si na nové prostredie a spoznávajú nové zvyky a jazyky. Pravdepodobne sa im za domovom cnie, no opäť môžu voľne dýchať, chodiť po uliciach a užívať si slobodný život.

Prečo ľudia teda vedú vojny? To je nad rámec môjho chápania. Ľudstvo svoje nároky na územia či iné konflikty vždy riešilo násilím, nemysliac na jeho vplyv na ľudí. Z histórie vieme, že svet sa odjakživa zmietal vo vojnách. Sotva sa jedna skončila a hneď vypukli ďalšie. Niektoré národy žili a aj žijú vo vojne roky a desaťročia. Vojna ovplyvňuje tisíce životov, spôsobuje strach a bolesť a zanecháva na ľuďoch nezmazateľné jazvy. Je ako život, dáva aj berie. Vždy bude však viac brať ako dávať.

LIDICE PRO 21. STOLETÍ

Zuzana Zemanová

Gymnázium Žilina

Co by bylo, kdyby nebyly Lidice?

Je polnoc. Ležím v posteli a ako vždy, keď neviem zaspáť, premýšľam nad najrozličnejšími vecami. Hlavne nad všetkým, čo sa dnes udialo. Zaujala ma najmä dnešná téma hodiny dejepisu. Druhá svetová. Spory, zápletky a osudy postáv...

Vojna je vlastne román, zrazu mi napadne.

Áno, dáva to zmysel. Na začiatku nevieme, ako sa nám osud pohral s kartami. Nič netušiac vstupujeme do neznámych končín sveta, ukrytých za nevinnými písmenami. Ako sa ponárame ďalej do príbehu, napínavé situácie a prirodzená ľudská zvedavosť nás nútia voľky-nevoľky pokračovať. Avšak na istej strane deja sa nám začnú odhaľovať skutočné zámienky a súvislosti, ktoré boli doteraz medzi zápletkami dobre skryté. Možno sa nám príbeh prestane páčiť, možno už nebudeme chcieť pokračovať v čítaní. Nemáme však inú možnosť, než sa proti svojej vôli nechať sťahovať hlbšie a hlbšie do zákutí, ktoré autor pre nás nemilosrdne predpísal...

A postavy? Tými sú bežní ľudia. Ako napríklad deti, ktoré museli prejsť procesmi v Lidiciach a Ležákoch. O ich osudoch rozhodovali rôzni autori. No keď sa spätne pozrieme do minulosti, občas to vyzerá tak, že pri uskutočňovaní rozhodnutí sa na následky ani nepomyslelo.

A preto sú dôsledky väčšiny historických udalostí také krvavé a zdrvujúce.

Tie udalosti sú vojny. Nezhody, konflikty, sebecktvá, nenávisť. Rozhodnutia, ktoré neodvratne zmenili chod dejín. Aké by to vlastne bolo, keby sa nič z toho nestalo? Premýšľam a zároveň zisťujem, že odpoveď nepoznám.

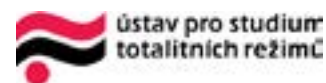
Vždy je tu možnosť, že by sa všetko obrátilo na dobré. Keby neboli Lidice vypálené, bolo by zachránených veľa nevinných ľudských životov. Menej ničenia a zabíjania. Viac lásky a tvorenia. Obyvatelia Lidíc a okolitých dedín by prežili vojnu. Z detí by sa stali úspešní podnikatelia, lekári a umelci – ľudia, ktorí si splnili životné túžby. A prekonávali by kapitoly života, v ktorých pokračovať im nebolo dopriate. Objavujúci by ďalej objavovali. Veselí by ďalej rozdávali šťastie. Lúbení by ďalej ľúbili.

Ale vždy je tu aj možnosť, že zlé by sa premenilo na ešte horšie. Možno by sa zdevastovanie Lidíc odohralo v inom odseku, v inej kapitole. Možno by bola vypálená iná dedina. Momenty, ktoré zažívali v tých dňoch obyčajní obyvatelia Lidíc, by sa pravdepodobne odohrali neskôr. Alebo niekomu inému. Sú to následky, ktoré vzniknú, keď autori píšu rôznymi štýlmi a riešenie zaslepené hľadajú v neúprosnom boji. Už len pri pomyslení na ne mi sťahuje hrdlo a slzy sa mi rvú do očí. Nedajú sa ani poriadne opísať slovami. Kto by už len dokázal vymyslieť názov pre niečo, čo v dušiach zanecháva stiesňujúci, skoro nepochopiteľný pocit? Jednoducho bolia. Všetky. Či už oddelenie od tých najdrahších... snaha chytiť dych, keď nám ho berú jedovaté plyny... zúfalé výkriky z neznáma... alebo neustály strach z toho najhrôzostrašnejšieho, čo si vieme predstaviť, ktorý nás každou sekundou nenápadne poklepkáva po pleciach ľadovými prstami... Snažíme sa ho striasť, ale on je vytrvalý, pretože už pozná, ako pokračuje dej na ďalšej strane.

Moje myšlienkové pochody rednú. Na moje unavené oči už sadá spánok, aj keď z nich tečú slané slzy. A predtým, než úplne zaspím, hlavou mi preblesne ešte jedna myšlienka.

Nikdy nemôžeme mať úplnú istotu v tom, ako sa príbeh skončí. Dej tvoria častokrát len náhody. Preto sa aspoň môžeme snažiť byť o trochu múdrejší, než tí pred nami. Vždy myslieť o krok vpred. Inak nás následky, na ktoré sme nemysleli, môžu v našom románe samy dobehnúť.

VYHLAŠOVATELÉ SOUTĚŽE:

ZÁŠTITA NAD SOUTĚŽÍ:

ZA PODPORY:

Sborník
oceněných literárních prací
18. ročníku vědomostní soutěže
LIDICE PRO 21. STOLETÍ